

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

ANYKŠČIŲ RAJONO TROŠKŪNŲ KAZIO INČIŪROS VIDURINĖS MOKYKLOS IŠORINIO VERTINIMO ATASKAITA

2013-06-10 Nr. A-23 Vilnius

IŽANGA

Vizito laikas – 2013 m. balandžio 22–25 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Daiva Bukėnienė, vadovaujanti vertintoja;

Alma Uznė, atsakinga už 1-os srities „Mokyklos kultūra“ temų 1.1., 1.2., 1.4. ir 2-os srities „Ugdymas ir mokymasis“ temų 2.1., 2.2., 2.4. vertinimą;

Silvija Sėrikovienė, atsakinga už 4 srities „Pagalba mokiniui“ ir 2-os srities „Ugdymas ir mokymasis“ temų 2.3., 2.5., 2.6. vertinimą;

Ina Obolevičienė, atsakinga už 1-os srities „Mokyklos kultūra“ temos 1.3., 3 srities „Pasiekimai“ ir 5 srities „Mokyklos strategija“ vertinimą.

Išorės vertintojai stebėjo 60 ugdymo veiklų: pamokas, neformaliojo švietimo užsiėmimus. Vizito metu gilintasi į mokinių, mokytojų veiklą pamokose, mokyklos vadovų ir aptarnaujančio personalo darbą. Jie stebėti darbo vietose, valgykloje, klasėse, koridoriuose, kieme. Išorės vertintojai kalbėjosi su mokytojais bei kitais darbuotojais, mokiniais ir mokinių tėvais, dalyvavo susitikimuose su įvairiomis mokykloje veikiančiomis darbo grupėmis, savivaldos institucijomis. Analizuoti mokyklos veiklos, mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai, mokyklos ir jos savininko pateikta pirminė informacija, išvadų pagrindimui naudotasi ir NMVA užsakymu atlikto mokyklos mokytojų, mokinių ir jų tėvų nuomonės apie mokyklos veiklą tyrimo statistine ataskaita (toliau – STA).

Vertinant vadovautasi tais pačiais kaip ir mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo rodikliais, atsižvelgta į atnaujintas Bendrąsias programas. Vertindami mokyklos veiklą, išorės vertintojai taikė 5 vertinimo lygių skalę.

Išskiriant mokyklos stipriuosius bei tobulintinus veiklos aspektus, greta teiginių nurodomi pagalbiniai rodikliai (pavyzdžiui, 1.1.3., 2.5.2., 5.4. ir t. t.), kuriuos mokykla gali perskaityti, pasitikslinti, naudodamasi Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. kovo 30 d. patvirtintomis Bendrojo lavinimo mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijomis. Ataskaitoje pateiktos išorės vertintojų išvados, rekomendacijos yra priimtose bendru komandos sutarimu atsižvelgiant į išorinio vertinimo metu surinktus, prieš išorinį vertinimą išnagrinėtus mokyklos duomenis. Ataskaitoje nurodyti tik sėkmingų pamokų ir užsiėmimų pavyzdžiai, nes ugdymo kokybė stebėtose pamokose tolygi – tobulintini aspektai būdingi daugumai pamokų, todėl jie pateikiami apibendrintais teiginiais.

Išorės vertintojų komanda yra įsitikinusi, kad visus rekomenduojamus patobulinimus mokykla gali įgyvendinti veiksmingiau panaudodama vidaus išteklius bei pasitelkdama išorės partnerius.

Nuoširdžiai dėkojame mokyklos direktorei Aušrai Sapkauskienei, direktoriaus pavaduotojai ugdymui Virginijai Paliulionienei bei visai mokyklos bendruomenei už malonų, atvirą bendravimą, bendradarbiavimą.

ATASKAITA

I. MOKYKLOS KONTEKSTAS

Istorijos šaltiniuose Troškūnų mokykla minima nuo XVIII amžiaus. Nuo tų laikų keitėsi mokyklos pastatai, savininkas ir tipas. Dabartinis mokyklos pastatas pastatytas 1961 metais. 1998 metais mokyklai suteiktas poeto, aktorius, tarpukario Lietuvos radijo diktorius Kazio Inčiūros vardas. 2006–2007 metais mokykla iš dalies renovuota.

Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinė mokykla yra bendrojo lavinimo ugdymo įstaiga, vykdanči vidurinio, pagrindinio, pradinio, priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo programas. Mokykla įsikūrusi Troškūnų seniūnijos centre – Troškūnų miestelio pakraštyje. Nuo rajono centro yra nutolusi 22 km. Artimiausia mokykla – Anykščių rajono Raguvėlės pagrindinė mokykla – yra už 17 km. Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. TS-71 patvirtinto 2012–2015 metų bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos bendrojo plano 1 priede 2013 m. numatytas Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinės mokyklos vidurinio ugdymo programos akreditavimas ir vidaus struktūros pertvarkymas. 2013 m. neakreditavus Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinės mokyklos vidurinio ugdymo programos, nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. ši ugdymo įstaiga būtų reorganizuota į Troškūnų Kazio Inčiūros pagrindinę mokyklą. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka, dėl per mažo mokinių skaičiaus 11–12 klasėse mokykla nėra įtraukta į 2013 metų vidurinio ugdymo programos, įgyvendinamos mokyklose, akreditavimo planą. Mokyklos deda daug pastangų ir viliasi, kad iki 2014 metų rugsėjo 1 d. bus akredituota vidurinio ugdymo programa.

Nuo 2009 metų mokyklos klasių komplektų skaičius sumažėjo nuo 18-os iki 15-os; mokinių skaičius – nuo 291 iki 255 (rugsėjo 1 d. duomenimis). Priešmokyklinio ugdymo grupę lankančių skaičius išaugo nuo 13-os iki 16-os; neformaliojo švietimo veikla užsiimančių mokinių skaičius nežymiai didėjo nuo 87,6 procentų iki 89,3 procentų; mokinių, augančių socialinės rizikos šeimose skaičius nuo 28 sumažėjo iki 22.

Vertinimo metu mokykloje mokėsi 273 mokiniai, iš jų 16 priešmokyklinio ugdymo grupėje, mokinių vidurkis klasėse yra 17,1. Mokyklą lanko 84 procentai mokinių, gyvenančių kaime. Beveik pusės mokinių šeimų ekonominė padėtis yra labai prasta, nes 26 procentų mokinių nedirba vienas iš tėvų ir 22 procentų nedirba abu tėvai. Mokykloje mokosi 191 (44 proc.) mokinys iš šeimų, gaunančių socialinę pašalpa, 5 procentai – iš socialinės rizikos šeimų, nemokamai maitinama 190 mokinių (76 proc.). 57,5 proc. mokinių yra važinėjantys. Juos į mokyklą ir iš jos vežioja mokyklinis geltonasis autobusiukas ir maršrutinis transportas.

Ugdymo įstaigoje dirba 28 mokytojai (12 metodininkų, 10 vyresniųjų mokytojų, 5 mokytojai ir 1 neatestuotas mokytojas) ir 5 pagalbos mokiniui specialistai: bibliotekininkas, socialinis pedagogas, specialusis pedagogas, logopedas, psichologas. Vertinimo savaitę sirgo viena lietuvių kalbos mokytoja, kurios pamokos liko nestebėtos.

2012 m. (lyginant su 2011 m.) sumažėjus mokinių skaičiui ir pasikeitus sutartinių mokinių skaičiavimo metodikai sumažėjo ir mokinio krepšelio lėšų. 2012 m. pabaigoje likus šiek tiek sutauptų MK lėšų (dėl mokytojų sirgimo) buvo atnaujintos mokymo priemonės, grožinė literatūra bei nupirkta daugiau naujų vadovėlių. 2012 m. gavus nepakankamai biudžeto asignavimų darbo užmokesčiui (aplinkos darbuotojams) buvo mažinamos darbo valandos bei tarnybinių atlyginimų koeficientai. Kreditinių įsiskolinimų per pastaruosius dvejus metus mokykla neturėjo.

II. STIPRIEJI IR TOBULINTI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

Stiprieji mokyklos veiklos aspektai

1. Tradicijų puoselėjimas (1.1.2. – 3 lygis).
2. Klasių mikroklimas pamokoje (1.1.6 – 3 lygis).
3. Partnerystė su kitomis institucijomis (1.4.2. – 3 lygis).
4. Neformalusis švietimas (2.1.5. – 3 lygis).
5. Mokytojo ir mokinio dialogas (2.3.3. – 3 lygis).
6. Mokinių pasiekimai varžybose, olimpiadose, konkursuose, projektuose (3.2.2. – 3 lygis).
7. Rūpinimasis mokiniais (4.1. – 3 lygis).
8. Specialiųjų poreikių mokinių ugdymas (4.3.1. – 3 lygis).
9. Pagalba planuojant karjerą (4.4. – 3 lygis).
10. Mokytojų lyderystė mokykloje (5.3.2. – 3 lygis).

Tobulintini mokyklos veiklos aspektai

1. Pamatuojamo uždavinio, orientuoto į pamatuojamą mokinių veiklos rezultata, formulavimas (2.2.1. – 2 lygis).
2. Aktyviųjų ugdymo metodų taikymas (2.3.1. – 2 lygis).
3. Vertinimas kaip ugdymas (2.6.2. – 2 lygis).
4. Atskirų mokinių pažanga ir pasiekimai pamokoje (3.1.1. – 2 lygis).
5. Vadovavimo mokyklai demokratiškumas ir veiksmingumas (5.3.1. – 2 lygis).

III. MOKYKLOS ĮSIVERTINIMO ORGANIZAVIMO IR VEIKSMINGUMO ANALIZĖ

Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinėje mokykloje veiklos kokybės įsivertinimą mėginta vykdyti daug metų, tačiau nepakankamai sistemingai ir veiksmingai. Šiuo metu vykdydama įsivertinimą mokykla naudoja Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 metų kovo 30d. įsakymu Nr. ISAK-607 patvirtintomis Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijomis. Mokykloje nėra sukurtas įsivertinimo modelis – šiuo metu suburta įsivertinimo grupė ieško būdų, kaip sukurti aiškų ir veiksmingą mokyklai įsivertinimo modelį. Grupė atliko platų ir giluminį įsivertinimą, kurdama iliustracijas daug diskutavo, tarėsi, tačiau jaučiasi, kad trūksta teorinių žinių ir praktinių įgūdžių. Nors sunkiai sekėsi padaryti išvadas ir pateikti rekomendacijas, jos panaudotos kuriant 2012–2015 metų strateginį veiklos planą.

IV. PENKIŲ SRIČIŲ ĮVERTINIMAS

1. MOKYKLOS KULTŪRA

Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinės mokyklos kultūra vertinama patenkinamai. Etosas neišskirtinis, išskyrus tradicijas ir ritualus bei klasių mikroklimą, kurie vertinami gerai. Elgesio normos bendruomenei yra žinomos. Dauguma mokinių žino ir supranta, koks elgesys mokykloje vertinamas ir toleruojamas, atpažįsta pažeidimus, laikosi elgesio normų ir geba paaiškinti, kodėl reikia jų laikytis. Išorinio vertinimo savaitę daugumoje pamokų stebėti pagarbūs mokinių ir mokytojų santykiai, pertraukų metu – draugiškas mokinių tarpusavio elgesys. Mokykloje

nėra bendrų susitarimų dėl vertybių – skirtingos bendruomenės grupės vertintojams nurodė skirtingas vertybes: mokytojai – meilę artimui, gerumą, nuolankumą, mokiniai – toleranciją, pilietiškumą, demokratiją. Pastebėtina, kad mokinių išvardintos vertybės yra beveik tokios pačios kaip ir nurodytos 2013–2015 m. strateginiame veiklos plane. Vertinimo savaitę vertybių akcentavimas stebėtas tik pavienėse pamokose (8a, 11 kl. etikos, 11 kl. teatro). Mokykla turi savo atributiką: vėliavą, emblemą, himną. Himnas, vizija, misija skelbiami I aukšto koridoriaus stende. Dalis kalbintų mokyklos mokinių žinojo, kad Kazys Inčiūra buvo rašytojas, poetas, kilęs iš Anykščių krašto. K. Inčiūros žodžiai pasirinkti mokyklos himnui. Kasmet mokiniai kartu su mokytojais aplanko K. Inčiūros kapą Vilniaus Antakalnio kapinėse, padeda gėlių. Mokykloje kuriamos ir puoselėjamos savitos tradicijos, švenčiamos kaip ir daugelyje Lietuvos mokyklų valstybinės, religinės šventės. Dauguma bendruomenės narių išskyrė Mokslo metų pradžios šventę, pradedamą šv. Mišiomis, kuriose dalyvauja mokyklos bendruomenė, buvę mokytojai, kiti troškūniečiai. Mokykla aktyvi ne tik seniūnijos, bet ir rajono kultūrinio gyvenimo dalyvė, savo tradicijų kūrėja, liaudies tradicijų puoselėtoja. Aktyvia veikla išsiskiria teatro sritis (vadovė J. Pupkienė). Dauguma bendruomenės narių didžiuojasi šventėmis, renginiais, būdingais tik šiai mokyklai, šiam miesteliui: Kartų susitikimu, sportiniais turnyrais, skirtais mokytojo R. Deksnio atminimui, renginiu, skirtu fizikai ir astronomijai. Tradiciniais tapo mokyklos dramos studijos

„Mes“ renginiai: nuo 2000 metų organizuojamos vaikų ir jaunimo meno terapijos stovyklos „Troškimai“, „Šviesos ratas“ ir kt. Mokykloje veikia Tolerancijos centras, kurio nariai organizuoja atmintinų dienų minėjimus. Mokyklos iniciatyva veikia vienintelis rajone mokinių klubas „Europietis“, kuris į savo veiklą įjungia ir kitas rajono mokyklas, inicijuoja kasmetinį rajono renginį „Esu europietis“. Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinė mokykla pasižymi kaip aktyvi projektų dalyvė – mokykla dalyvauja Tarptautinėje programoje GLOBE, UNESCO Baltijos jūros projekte Lietuvoje, Tarptautiniame Comenius Regio projekte „Aukime kartu“, projektuose „Sveikatą stiprinanti mokykla“, „Drąsinkime ateitį“, sporto veiklos programoje „Judėjimas – sveikatos šaltinis“, Mokyklų tobulinimo programos plius projektuose „Bendrojo lavinimo mokyklų modernizavimas“, „Bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekų modernizavimas“, „Besimokančių mokyklų tinklai“ ir kt. Iš pokalbio su mokyklos vadovais paaiškėjo, kad neatnaujintas mokyklos muziejus, kurio eksponatai nuo 2007 metų (po atliktos dalinės mokyklos renovacijos) laikomi dėžėse ir ugdymo procese nenaudojami. Atsižvelgiant į popamokinių renginių įvairovę, mokinių nuomonę (STA duomenys), savitų bruožų turinčios tradicijos vertinamos kaip vienas iš stipriųjų šios mokyklos veiklos aspektų.

Iš pokalbių su ugdymo įstaigos bendruomene paaiškėjo, kad dalis narių tapatinasi su mokykla, didžiuojasi ja ir dalyvauja kuriant mokyklos viziją, filosofiją bei tikslus, prisiima atsakomybę už jų įgyvendinimą bei kuriamą mokyklos įvaizdį. Pokalbiuose su vertintojais mokyklos vadovai sakė, kad tarp pedagogų yra juntamas susiskaldymas, nes, pasak jų, mokykloje dirba pakankamai ryškios, kūrybingos asmenybės. 2013–2015 m. mokyklos strateginį veiklos planą kūrė sudaryta darbo grupė, į kurios sudėtį nebuvo įtraukti nei mokiniai, nei mokinių tėvai. STA duomenimis, net 93 proc. tėvų yra patenkinti, kad jų vaikai mokosi šioje mokykloje. Tikėtina, kad ateityje bendrai keliami tikslai, bendros veiklos planavimas paskatins visą mokyklos bendruomenę aktyviau dalyvauti kuriant mokyklos filosofiją, iš esmės prisiimti atsakomybę už kuriamą mokyklos įvaizdį bei numatytų tikslų įgyvendinimą.

Mokyklos veikla grindžiama dalies bendruomenės narių bendravimu ir bendradarbiavimu. STA duomenimis, 89 proc. mokinių teigia, kad jų klasės mokiniai su mokytojais elgiasi pagarbiai, neįžeidinėja. Mokinių žodžius patvirtino pamokų stebėjimo protokoluose užfiksuota informacija: geri mokinių ir mokytojų tarpusavio santykiai užfiksuoti 6 kl. (1 gr.) anglų k., 9b kl. geografijos, 8b kl. matematikos (specialiosios pratybos), 2 kl. šokio, 4 kl. pasaulio pažinimo pamokose, 4–7 kl. kvadrato būrelio užsiėmime. Vienas iš ugdymo įstaigos strateginių tikslų yra tobulinti mokyklos bendruomenės narių bendravimo ir bendradarbiavimo santykius. Iš pokalbių su mokyklos vadovais,

mokytojais paaiškėjo, kad tarp atskirų mokytojų grupių psichologinė atmosfera nėra gera. Dalies mokytojų tarpusavio ir dalies mokinių bei kai kurių mokytojų santykiams stinga bendruomeniškumo jausmo: saugumo, susitelkimo bendriems tikslams, nusiteikimo dirbti kartu. Pokalbiuose mokiniai kaip tobulintiną mokyklos veiklą nurodė dalies mokytojų bendravimą su mokiniais. Mokykloje dar nėra sukurta svečių sutikimo ir informavimo sistema, nes, pasak mokyklos direktorės, visi atvykstantieji į mokyklą svečiai yra budėtojos registruojami, tačiau pakalbėjus su aptarnaujančio personalo darbuotojomis, paaiškėjo, kad jokio registracijos žurnalo mokykloje nėra. Darbuotojos teigė, kad jos svečius palydi pas sekretorę. Mokyklos drabužinėje, prie pagrindinio įėjimo, nuolat budi aptarnaujančio personalo darbuotoja. Vertinimo savaitę dalis mokinių buvo mandagūs – sveikinosi su mokyklos svečiais, esant reikalui, paslaugiai siūlė pagalbą. Mokyklos tarybos nariai teigė, kad mokinių tėvai yra kviečiami į mokyklą, bet dalis yra pasyvūs, nesidomi mokyklos gyvenimu.

Klasių mikroklimatas vertinamas gerai, jis palankus mokymui (-si). Tokia išvada grindžiama apibendrintais 60 pamokų ir užsiėmimų vertinimo duomenimis (žr. 1 lentelę).

Santykių, tvarkos ir klasės valdymo stebėtose pamokose apibendrintas vertinimas

1 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
7 pamokos	34 pamokos	17 pamokų	2 pamokos
11,67 proc.	56,67 proc.	28,33 proc.	3,33 proc.

Vizito metu daugumoje pamokų buvo pateikti aiškūs darbo tvarkos ir drausmės reikalavimai, kurie sudarė tinkamas sąlygas laikytis susitarimų, išlaikyti daugumos mokinių dėmesį. Ryškiausiai šiuo aspektu išsiskyrė 11 kl. teatro, 3 kl. matematikos, 12B kl. anglų k., 9b, 6 (2 pogrupis) kl. lietuvių kalbos, 11–12 kl. dailės, 9b, 6 (1 pogrupis) kl. rusų k., 11 kl. etikos, 11AB kl. istorijos, 11–12 kl. kūno kultūros (vaikiniai) pamokos. Iš pokalbių su mokiniais, Mokinių taryba, mokytojais paaiškėjo, kad klasėse dauguma mokinių jaučiasi saugūs, pasitiki savimi ir vieni kitais, drąsiai gali reikšti savo nuomonę, klausia, prašo mokytojo pagalbos. Mokykloje mokosi 38 mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių. Pateikti duomenys rodo, kad klasių mikroklimatas yra palankus skirtingų poreikių mokinių mokymuisi. Vertintojai daro išvadą, kad vienas iš stipriųjų mokyklos veiklos aspektų yra klasių mikroklimatas pamokoje.

Pažangos siekiai yra vidutiniški. Mokyklos vadovai pripažįsta, kad mokiniams iš dalies sudarytos sąlygos augti kaip asmenybėms. Mokykloje neformaliojo švietimo būrelių pasiūla tenkina daugumos mokinių poreikius, tačiau pasirenkamųjų dalykų pasiūla nedidelė (5–10 kl. rusų kalba ir sveika gyvensena, kiek platesnė – 11–12 kl.). Kai kurie renginiai, įgyvendinami projektai yra orientuoti į asmenybės raidos skatinimą. Nuo 2012 m. rudens mokykla dalyvauja Pilietinės visuomenės instituto projekte „Kuriname respubliką“, kurio tikslas – sudaryti galimybes mokyklos ir vietos bendruomenei išmokyti veikti kaip mažajai „respublikai“ – savarankiškos, demokratiškai bendrus reikalus tvarkančios laisvų ir atsakingų žmonių bendrijai. Tačiau pamokose stebėti tik pavieniai asmenybės raidos lūkesčių tenkinimo atvejai individualizuojant ir diferencijuojant ugdomąją veiklą.

Vienas iš mokyklos veiklos plano 2013 m. tikslų – siekti kiekvieno mokinio individualios ugdymo (-si) pažangos. Išanalizavus dokumentus, įvertinus pokalbiuose gautą informaciją nustatyta, kad mokykla analizuoja, lygina trimestrų, pusmečių, metinius mokinių pasiekimus, tačiau mokykla dar nesudaro sąlygų kiekvieno mokinio mokymosi lūkesčių fiksavimui ir mokymosi lūkesčių bei pasiektų rezultatų palyginimui. Apibendrinus stebėtų pamokų protokolus, daroma išvada, kad daugumos mokytojų suformuluotuose pamokos uždaviniuose lūkesčiai dėl mokinių mokymosi pasiekimų buvo bendro pobūdžio, juose neatsižvelgta į mokinių skirtingus gebėjimus, polinkius.

Pokalbiuose vadovai ir mokytojai teigė, kad mokyklos tobulėjimo siekis – tapti gimnazija, tačiau nurodyti žingsnius, kaip to pasieks, sekėsi sunkiai (dauguma teigė, kad parengs reikiamus dokumentus). Dokumentų analizė vertitintojams leidžia teigt, kad mokykla planuoja veiklą, įsivertina veiklos kokybę, nors ir nesistemiškai, turtina ugdomąją aplinką, rengia projektus, kuriais siekia pritraukti papildomų lėšų, mokytojai kelia kvalifikaciją, 2010–2012 m. ugdymo įstaiga dalyvavo projekte „Besimokančių mokyklų tinklai“, tačiau dar trūksta komandinio darbo, aiškios partnerystės.

Tvarka mokykloje yra patenkinama. Mokykloje laikomasi drausmę palaikančių ir sklandų įstaigos darbą užtikrinančių susitarimų. Tvarkos ir drausmės reikalavimai apibrėžti direktoriaus įsakymu patvirtintose „Mokyklos darbo tvarkos taisyklėse“. Tai pokalbių metu patvirtino mokytojai ir aptarnaujančio personalo darbuotojai. Kai kuriose klasėse (ypač pradinėse) kabo mokinių elgesio taisyklės, jos skelbiamos ir mokyklos elektroniniame tinklalapyje. Mokiniai žino, kad jų elgesio normas mokykloje reglamentuoja Mokinio elgesio taisyklės, tačiau negalėjo nurodyti skatinimo priemonių bei nuobaudų taikymo nuoseklumo, tik kaip pačią griežčiausią bausmę už labai didelį rimtą pažeidimą įvardino papeikimą. Dauguma mokinių laikosi drausmės ir elgesio taisyklių, tačiau išorinio vertinimo savaitę užfiksuotas prastas atskirų dalykų pamokų lankomumas, dalies mokinių vėlavimas į pamokas, pavienėse pamokose mokiniai nesilaikė susitarimų, demonstravo nepagarbą mokytojams. Remiantis STA duomenimis ir pokalbiais su mokiniais, galima teigti, kad mokykloje pasitaiko drausmės ir tvarkos pažeidimų, atskirų mokinių ir mokytojų tarpusavio bendravimo problemų, trūksta nuoseklumo ir sistemingumo jas sprendžiant. Mokinių elektroninio dienyno įrašų analizė parodė, kad tėvai informuojami apie mokinio taisyklių pažeidimus. Elektroniniame dienyne už gerą mokymąsi, dalyvavimą renginiuose, projektuose mokiniai skatinami pagyrimais ir padėkomis, už laimėjimus yra apdovanojami mokyklos direktoriaus padėkos raštais. Pageidaujamo elgesio skatinimui mokykloje įrengti standai: „Jie garsina Troškūnus atstovaudami Lietuvai“, „Žvilgsnis į sėkmę“, Mūsų šaunuoliai“, „Jie garsina mokyklą“, tačiau mokiniai nepakankamai gerai žino, kas ir už ką patenka į mokyklos Garbės galeriją. Koridoriuose keliuose vietose gausiai eksponuojami padėkos ir garbės raštai, prizai už pasiekimus ir aktyvų dalyvavimą įvairioje veikloje, tačiau dalis jų pasenę – eksponuojami 10 ir daugiau metų. Pokalbiuose su mokytojais paaiškėjo, kad dalis mokytojų taip pat skatinami žodžiu, padėkos raštais, tačiau aptarnaujantis personalas padėkos raštais nėra skatinamas, dažniausiai direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams ir kartais mokyklos direktorė žodžiu padėkoja už gerą darbą.

Mokyklos išorinė aplinka prižiūrima ir tvarkoma, tačiau daugumai vidinių erdvių trūksta jaukumo ir estetikos, nesukurtos poilsio zonos mokiniams. Dalis kabinetų (pradinio ugdymo visi) ir viešosios erdvės puošiamos mokinių kūrybiniais darbais (piešiniais, kompozicijomis, darbeliais), tačiau nepakankamas estetinis jų pateikimas, informacijos ir vaizdų perteklius nepadedą kurti mokymui (-si) palankios aplinkos, sumenkina darbų meninę vertę. Stenduose skelbiama bendruomenei aktuali informacija. Pagalbinis personalas užtikrina švarą ir tvarką mokyklos viduje ir išorės aplinkoje. Mokyklos ryšiai vertinami gerai, o mokyklos įvaizdis ir viešieji ryšiai – patenkinamai. Dauguma vietos bendruomenės narių gerai žino ir vertina mokyklos veiklą, aktyviai dalyvauja joje. Savo veikla mokykla dažniausiai įsilieja į Troškūnų miestelio kultūrinį gyvenimą. Pokalbiuose mokyklos bendruomenės nariai sakė, kad minint svarbius seniūnijai įvykius, valstybines šventes mokyklos ir vietos bendruomenės tariausi, pasidalijama užduotimis ir kartu organizuojami bendri minėjimai ar šventės, į kuriuos ypač aktyviai įsijungia dramos studija „Mes“. Kasmet dauguma mokyklos bendruomenės narių dalyvauja respublikinėje akcijoje „Darom“, Anykščių regioninio parko organizuojamoje akcijoje „Švarinkime Šventosios upę“, sporto veiklos programoje „Judėjimas – sveikatos šaltinis“. Mokyklos vadovai teigė, kad sporto salėje sudarytos sąlygos sportuoti ne tik mokiniams, bet yra galimybių sportuoti ir vietos bendruomenei. Miestelio kapinėse perlaidotų šaulių ir Lietuvos partizanų kapus prižiūri jaunieji mokyklos šauliai.

Mokykla bendradarbiauja su visomis Anykščių rajono švietimo įstaigomis bei atskiriomis šalies mokyklomis. Įgyvendinant Comenius Regio „Aukime kartu“ projektą, mokyklos mokytojai dalyvavo išvykose-stažuotėse Olandijos mokyklose. Sudarius trišales mokymo sutartis su aukštosiomis ir kitomis mokyklomis studentai turi galimybių mokykloje atlikti praktinius mokymus. 2012 metais tokios sutartys buvo sudarytos su Edukologijos universitetu, Utenos kolegija, Panevėžio kolegija, VšĮ Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centru. Vadovaujantys praktikai mokytojai, prisiima atsakomybę ne tik už savo, bet ir už praktiką atliekančio studento veiklos rezultatus. Siekiant mokiniams suteikti kuo daugiau informacijos apie darbo rinkos tendencijas, bendradarbiauja su Anykščių darbo birža. Taip pat bendradarbiaujama su Anykščių rajono Švietimo pagalbos tarnyba. Mokykla bendradarbiauja su Troškūnų seniūnija, vietos klebonu, Anykščių kultūros centro Troškūnų kultūros skyriumi, biblioteka. Minėtieji faktai patvirtina, kad mokyklos ryšiai yra įvairūs, duodantys teigiamą rezultatą daugumai bendruomenės narių. Atsižvelgiant į tai, daroma išvada, kad partnerystė su kitomis institucijomis – vienas iš stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

Informacija apie mokyklos veiklą ir pasiekimus pateikiama mokyklos stenduose (dažniausiai iškabinami tik gauti diplomai nuotraukos), interneto svetainėje, www.anyksciai.lt, rajono laikraščiuose „Anykšta“, „Šilelis“, retai – respublikinėje spaudoje. Įvairūs ryšiai su kitomis institucijomis padeda mokyklai kurti teigiamą įvaizdį. Iš pokalbių su mokiniais paaiškėjo, kad mokiniai apgailestauja, jog mokykloje nebeleidžiamas laikraštis. Jų nuomone, per mažai informacijos apie mokyklos veiklą yra pateikiama ir mokyklos interneto svetainėje.

2. UGDYMAS IR MOKYMASIS

Ugdymas ir mokymasis Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinėje mokykloje vertinami patenkinamai.

Bendrasis ugdymo organizavimas mokykloje yra neblogas. Iš bendro vertinimo konteksto išsiskiria neformalusis švietimas, kuris vertinamas gerai. Mokykla, vykdydama pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, vadovaujasi Bendrosiomis pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programomis. Pokalbiuose su vertintojais mokytojai teigė, kad laikosi bendrų susitarimų dėl ilgalaikių planų ir programų rengimo formų, tačiau paanalizavus ilgalaikius planus pastebėta, kad dalis mokytojų susitarimų nesilaiko, t. y. skiriasi planų struktūra, nors planų forma, kaip rašoma ilgalaikiuose planuose, patvirtinta mokyklos direktoriaus 2009–06–22 įsakymu Nr. V326 ir visi ja vadovaujasi. Pvz.: anglų kalbos ilgalaikio plano 12 klasei struktūrinės dalys šios: tema; turinys; valandų skaičius; gebėjimai, pasiekimai; vertinimas; pastabos (ištekliai, integracija), o rusų kalbos 11 klasei dar vadinamas teminiu. Taip pat pastebėta, kad tik dalis mokytojų per mokslo metus individualiai koreguoja ilgalaikius planus, atsižvelgdami į mokinių poreikius – tokios korekcijos užfiksuotaos 11A kl. lietuvių kalbos, 11–12 kl. pasirenkamojo dalyko technologijų ilgalaikiuose planuose. Išsami dalykų ilgalaikių planų analizė rodo, kad planuojant ugdymo turinį nepakankamai konkrečiai numatomi tikėtini mokinių pasiekimai.

Ugdymo planai sudaromi vadovaujantis 2011–2013 metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų Bendraisiais ugdymo planais, iš dalies atitinka mokyklos tikslus bei Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrųjų ugdymo planų rekomendacijas. 2012–2013 m. m. mokyklos ugdymo planus rengė direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė. Ugdymo plane yra numatytas ugdymo organizavimas, ugdymo programų įgyvendinimas, integravimo galimybės, mokinių pažangos bei pasiekimų vertinimas, pamokų paskirstymo lentelės ir pan. Valandos mokinių poreikiams tenkinti skiriamos pasirenkamiesiems dalykams, dalykų moduliams, ugdymo diferencijavimui, informacinių technologijų ir atskirų dalykų integruotoms pamokoms. Vertintojai ugdymo plane pastebėjo ir netikslumų: pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų plano 8.11 punktą teigia, kad rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa integruojama į pasaulio pažinimo

mokomąjį dalyką, tačiau tokio mokomojo dalyko 5–12 klasėse nėra; 10.6 punkte nurodyta, kad 1 mokinys 10 kl. yra ugdomas pagal socialinių įgūdžių programą, tačiau pagal Anykščių pedagoginės psichologinės tarnybos pažymą dėl specialiųjų ugdymosi poreikių pirminio/pakartotinio įvertinimo, mokiniui skirta individualizuota programa. Taip pat pagal 30.2.2.1 punktą 6, 7, 10 kl. mokiniai vienai lietuvių kalbos ir vienai matematikos pamokai dalijami į grupes, tačiau jokiame dokumente nenumatytas detalus mokinių skirstymas į laikinąsias grupes pagal mokymosi pasiekimų lygį, neaptarti perėjimo iš vieno lygmens į kitą būdai ir galimybės, o ir pokalbiuose mokytojai negalėjo nurodyti konkrečių kriterijų, pagal kuriuos mokiniai skirstomi į grupes. Tiek pradinio, tiek pagrindinio ir vidurinio ugdymo planuose minimas mokinių savarankiškas mokymasis, tačiau Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 258 „Dėl Savarankiško mokymosi tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuo 2012–06–28 pripažintas netekusiu galios. Vidurinio ugdymo programos įgyvendinimo 35 punkte teigiama, kad į vidurinio ugdymo programą integruojama civilinės saugos mokymo programa, tačiau Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. ISAK2117 „Dėl Civilinės saugos mokymo programos bendrojo lavinimo mokykloms patvirtinimo“ nuo 2012–07–18 ši nuostata pripažinta netekusi galios. Iš tvarkaraščių analizės, pokalbių su mokiniais, mokyklos vadovais vertintojai daro išvadą, kad tvarkaraščiai padeda įgyvendinti ugdymo turinį, daugumai mokinių ir mokytojų yra tinkami, atitinka higienos normą, bet 11–12 kl. yra mokinių, turinčių daugiau nei po tris „langus“ per savaitę. Taip pat 11–12 kl. yra keli mokiniai, kuriems pamokos dubliuojasi. Pasak pavaduotojos ugdymui, jie vieną kartą eina į vieną pamoką, kitą kartą

– į kitą pamoką, taip pat tariamasi su mokytojais dėl mokinių atsiskaitymo už nelankytas pamokas. Pamokų tvarkaraštis yra iškabintas I-ame aukšte.

Mokyklos ugdymo plane numatyti tarpdalykiniai ryšiai, dalykinių ir bendrųjų gebėjimų integracija. Pagal 2012–2013 m. m. pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų ugdymo planą į dalykų turinį integruojamos Švietimo ir mokslo ministro patvirtintų Bendrųjų kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių ugdymo, Mokinių mokėjimo mokytis, Komunikavimo, Darnaus vystymosi, Kultūrinio sąmoningumo, Sveikatos ir gyvenimo įgūdžių integruojamųjų programų pagrindai ir kt. programos. Taip pat po 0,5 valandos skirta 7 ir 8 kl. informacinių technologijų ir atskirų dalykų (lietuvių k., anglų k., matematikos, geografijos ir t. t.) integruotam mokymui, tai sudaro 34 valandas. Žmogaus saugos, prevencinių programų integravimas numatytas ir pradinio ugdymo programos ugdymo plane. Tačiau išorės vertintojų tarpdalykiniai ryšiai fiksuoti tik 6,7 proc. stebėtų pamokų. 4 pamokose (9a kl. pilietiškumo pagrindų, 11 kl. etikos, 8b kl. dailės ir informacinių technologijų integruotoje, 11–12 kl. biologijos) išorės vertintojai tarpdalykinius ryšius ir integraciją išskyrė kaip stipriuosius pamokos aspektus. Pasirenkamųjų programų pasiūla iš dalies atitinka mokinių poreikius ir mokyklos galimybes. Iš 2012–2013 m. m. pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų ugdymo plano matyti, kad 5-oje klasėje mokiniai renkasi rusų kalbą, o 8-ose – sveiką gyvenseną, daugiau pasirenkamųjų dalykų programų ir dalykų modulių yra skirta 11–12 klasių mokiniams: informacinės technologijos, uždavinių sprendimo praktikumas, braižyba, II-oji užsienio kalba (rusų k.), dailė, ekonomika.

Neformaliajame švietime tenkinami daugelio mokinių saviugdų ir saviraiškos poreikiai. STA duomenimis, 86 proc. apklaustų mokinių ir 85 proc. tyrime dalyvavusių tėvų tenkina neformaliojo švietimo veikla, o 100 proc. mokytojų teigia, kad mokiniai po pamokų randa užtektinai įdomios veiklos ir užsiėmimų. Iš mokyklos ugdymo planų matyti, kad 1–4 kl. neformaliajam švietimui skirtos valandos išnaudotos 100 proc., 5–10 kl. – 98 proc., o 11–12 kl. – 78 proc. Mokiniai turi galimybių savo gebėjimus realizuoti daugybėje sporto, meno ir dalykinių būrelių. Siūloma 24 pavadinimų būreliai. Svarbu tai, kad neformaliojo švietimo veikla yra rezultatyvi – mokykla nuolat dalyvauja rajono sportinėse varžybose, olimpiadose, konkursuose, parodose, rajono ir miestelio renginiuose. Pokalbiuose mokyklos bendruomenė džiaugėsi dramos studijos „Mes“, šokių būrelio „Jaunimėlis“,

jaunųjų miškininkų „Girinukas“, „Svajok ir kurk“, „Drožybės paslaptys“, šaulių būrelių veiklomis. Išorės vertintojai daro išvadą, kad mokykloje neformaliojo švietimo veikla yra orientuota į įvairių kompetencijų ugdymą, todėl neformalusis švietimas yra vienas iš stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

Pamokos organizavimas vertinamas vidutiniškai, išskyrus klasės valdymą, kuris vertinamas gerai. Tokia išvada grindžiama apibendrintais 60 stebėtų užsiėmimų vertinimo duomenimis.

Pamokos planavimo ir organizavimo stebėtose pamokose apibendrintas vertinimas

2 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
1 pamoka	25 pamokos	25 pamokos	9 pamokos
1,66 proc.	41,67 proc.	41,67 proc.	15,0 proc.

Išanalizavus 60 pamokų ir neformaliojo švietimo užsiėmimų stebėjimo protokolus, paaiškėjo, kad dauguma mokytojų planuoja pamokos veiklą, t. y. įvairiomis formomis – pasakant žodžiu, užrašant lentoje, daugialypės terpės projektoriumi demonstruojant ekrane – skelbti pamokos uždaviniai. 5 pamokose (8,3 proc.) uždavimo formulavimas išskirtas kaip stiprusis pamokos aspektas, tačiau net 19 pamokų (31,7 proc.) vertintojai rekomendavo pamokos uždavinį tobulinti. Daugumos pamokų uždaviniuose akcentuota tik mokinių veikla, kartais – kriterijais nepamatuojamas tos veiklos rezultatas, pvz.: „Mokiniai pasitiks, papildys ir pagilins senovės istorijos žinias; dirbdami grupėse mokiniai sukurs ir pristatys mobilųjį telefoną; išvardins Dieviškuosius Asmenis; nusakys pasaulio paieškų raidą; dūduos, solfedžiuos, įsiklausys; mokiniai sužinos ir įvardins, kokios yra vartotojų teisės ir kas jas gina“. Darytina išvada, kad dauguma mokytojų, skelbdami pamokos uždavinį, nenurodo, koks turėtų būti konkretus išmokimo rezultatas, todėl ir pamokos pabaigoje sunku nustatyti, kokiai daliai mokinių pavyko pasiekti laukiamą rezultatą. Į pamokos uždavinio formulavimą mokiniai nebuvo įtraukti nė vienoje klasėje. Aiškūs, suprantami, atspindintys mokymosi veiklą, sąlygas ir pamatuojamą rezultatą mokymosi uždaviniai skelbti 12A kl. informacinių technologijų, 7 kl. geografijos, 8a kl. lietuvių kalbos pamokose. Nors mokykla teigia, kad pastaraisiais metais vienas iš pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prioritetų buvo pamokos vadyba, tačiau reikia pripažinti, kad daugumai mokytojų dar trūksta ir teorinių žinių, ir praktinės patirties, kaip formuluoti pamokos uždavinį. Apibendrinę informaciją, išorės vertintojai daro išvadą, kad pamokos uždavinio, orientuoto į pamatuojamą rezultatą, formulavimas yra tobulintinas mokyklos veiklos aspektas ir rekomenduoja, formuluojant ir skelbiant pamokos uždavinį, atsižvelgti į mokymosi uždavinio komponentus: atlikimą (ką mokiniai gebės padaryti, išmokti), kokiomis sąlygomis ir kokiais kriterijais bus remiamasi vertinant.

Dalies (43,34 proc.) stebėtų pamokų struktūra buvo aiški, logiška ir pagrįsta. Šiose pamokose mokytojai gerai suvokė, ko ir kodėl moko, ko siekia ugdydami, taikyti ugdymo metodai atitiko mokinių amžių, patirtį ir galimybes, buvo orientuoti į pamokos uždavinio realizavimą. Tai pasakytina apie 7 kl. muzikos, 11–12 kl. braižybos, dailės, 7 kl. geografijos, 2, 4 kl. lietuvių kalbos, 10 kl. kūno kultūros (vaikiniai) pamokas, 4–7 kl. kvadrato būrelio užsiėmimą. Tačiau dalyje pamokų neišnaudotos aktyvių metodų, kurie skatintų mokinių mokymosi motyvaciją, mokėjimo mokytis, pažinimo, komunikavimo ir socialinių įgūdžių kompetencijų ugdymą, taikymo galimybės. Kai kuriose pamokose apibendrinimui bei vertinimui pritrūkdavo laiko. 15 proc. pamokų užfiksuotas neracionalus laiko panaudojimas. Šiose pamokose dalis mokinių, baigę anksčiau atlikti užduotis, nieko neveikdami lūkuriuodavo, kalbindavo suolo draugus ir t. t. Pasitaikė atvejų, kai namų darbai skirti po skambučio.

Išorinio vertinimo savaitę pamokose dažniausiai stebėtas geras klasės valdymas. Dažniausiai buvo jaučiami tarpusavio susitarimai dėl darbo pamokoje organizavimo, skatintos ir palaikytos daugumos mokinių idėjos bei iniciatyvos. Vertintojai užfiksavo tik keletą drausmės problemų.

Mokymo kokybė yra nebloga. Mokymo nuostatos ir būdai nesistemiški (juos verta sustiprinti, tobulinti). Mokymo kokybės stebėtuose užsiėmimuose apibendrintas vertinimas pateiktas 3 lentelėje.

Mokymo kokybės stebėtuose pamokose apibendrintas vertinimas

3 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
6 pamokos	26 pamokos	22 pamokos	6 pamokos
10,0 proc.	43,33 proc.	36,67 proc.	10,0 proc.

STA duomenimis, 89 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių teigia, jog daugelis mokytojų stengiasi, kad klasė suprastų ir išmoktų pamoką. Pokalbiuose su mokytojais, mokiniais siekta išsiaiškinti, kaip tiriami mokinių mokymosi stiliai, tačiau nei pokalbių dalyviai, nei pavieniai klasių vadovai tokios informacijos nepateikė.

Mokymo kokybės apibendrintas vertinimas pagal pedagogų kvalifikacines kategorijas pateiktas 4 lentelėje.

Mokymo kokybės apibendrintas vertinimas pagal pedagogų kvalifikacines kategorijas

4 lentelė

Kvalifikacinės kategorijos	Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
Metodininkai	1 pamoka	10 pamokų	6 pamokos	2 pamokos
Vyresnieji mokytojai	3 pamokos	11 pamokų	11 pamokų	2 pamokos
Mokytojai	2 pamokos	5 pamokos	5 pamokos	2 pamokos

Išorinio vertinimo metu stebėta 26,67 proc. pamokų, kuriose realizuojamas ugdymo turinys visiškai atitiko dabartines švietimo politikos nuostatas, deklaruojamas atnaujintuose ir atnaujinamuose ugdymo dokumentuose, t.y.:

- mokymas orientuotas į esminių dalykinių kompetencijų ugdymą (3 kl., 11A kl. matematikos, 6 kl. informacinių technologijų, 7 kl. (1 gr.) lietuvių kalbos pamokose);
- pavieniai mokytojai jau atsisakė tradicinio informacijos perteikėjo vaidmens ir imasi atlikti šiuolaikinę mokymosi sampratą atliepiančius mokymo (-si) proceso organizatoriaus, koordinatoriaus, konsultanto vaidmenis (7 kl. biologijos, 1 kl. matematikos, 9b kl. rusų kalbos, 12A informacinių technologijų, 8a kl. anglų pamokose);
- dalis mokytojų gerai žino savo mokinių mokymosi stilių ir atsižvelgdami į tai, taikė atitinkamus mokymo (-si) metodus, padedančius daugumai mokinių siekti kuo geresnių mokymosi rezultatų (8b kl. (specialiosios pratybos) matematikos, 11 kl. teatro pamokose);
- dalyje pamokų derinatas individualus darbas ir mokymasis porose, grupėse, skatintas mokymasis bendradarbiaujant (2 kl. lietuvių kalbos, 7 kl. (mitybos gr.) technologijų, 8a kl. fizikos, 8a kl. etikos, 4 kl. pasaulio pažinimo pamokose).

Siekiant mokymo kokybės, minėtas pamokas vedusių mokytojų patirtis galėtų tapti sėkmės pavyzdžiu visai mokyklos pedagoginei bendruomenei, kadangi šios pamokos vertintinos kaip pozityvi išimtis bendrame ugdymo įstaigos mokymo nuostatų ir būdų kontekste. Daugeliu atvejų pamokose dominavo aktyvaus mokymosi neskatinantys tradiciniai metodai: visą pamoką vyraujantis mokytojo aiškinimas, verbaliai perteikiama informacija, neįtraukiant mokinių į aktyvią mokymosi veiklą, renkantis mokymo (-si) metodus nepakankamai atsižvelgta į mokinių poreikius ir skirtingus mokinių mokymosi stilius. Verta paminėti ir tai, kad dalyje pamokų nesudaryta galimybių mokytis bendradarbiaujant, tariantis, konsultuotis su suolu ar klasės draugais. Ypatingai tai būtų aktualu

kalbinio ugdymo pamokose, kai mokydami mažose grupėse mokiniai turėtų galimybių intensyviau lavinti kalbinius įgūdžius.

Pateikti pastebėjimai leidžia konstatuoti, kad stebėtų pamokų metu vyravo informaciniai teikiamieji bei informacijos šaltinių naudojimo mokymo (-si) metodai. Nederinami su kitais, pastarieji metodai kelia nuobodulį, slopina mokinių iniciatyvą. Tuo remiantis daroma išvada, kad mokymo metodų taikymas pamokoje yra tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Jei mokytojai pamokose intensyviau taikytų inovatyvius, bendrąsias kompetencijas ugdančius mokymo (-si) metodus, ar juos derintų su jau įvaldytais informaciniais teikiamaisiais bei informacijos šaltinių naudojimo metodais, mokymo (-si) procesas taptų intensyvesnis, patrauklesnis, labiau atlieptų įvairaus amžiaus mokinių poreikius, atitiktų skirtingus mokymosi stilius. Tikėtina, kad tai paskatintų mokinius įsitraukti į dar aktyvesnę mokymosi veiklą. Be to, čia siūlomų metodų taikymas atitiktų valstybiniuose ugdymo dokumentuose deklaruojamas nuostatas ugdyti esminius praktinės veiklos gebėjimus. Tai pastebi ir mokyklos bendruomenė – vienas iš 2013–2015 m. strateginio plano tikslų yra didinti mokinių mokymosi motyvaciją, gerinant pamokos kokybę.

16,67 proc. stebėtų pamokų užfiksuotas priimtinas mokymo ir gyvenimo ryšys. Tai pasireiškė skirtingomis formomis:

- veiksmingai panaudota gyvenimiškoji mokinių patirtis – 9a kl. pilietiškumo ugdymo, 8a kl. etikos, 4 kl. pasaulio pažinimo pamokose;
- remtasi turimomis mokinių žiniomis – 11A kl. lietuvių kalbos, 6 kl., 12A kl. informacinių technologijų, 11B matematika, 7 kl., 11A geografijos pamokose;
- mokymas (-is) nukreiptas į mokinių interesus ir ateities poreikius – 11–12 kl. dailės (erdvinio paveikslo kūrimas), 2 kl. šokis („Mamyčių dienos“ renginiui), 10 kl. matematikos (prekių nuolaidų skaičiavimas), 9b kl. rusų kalba (reklaminių skelbimų kūrimas), 7 kl. (mitybos gr.) technologijų (pyrago kepimas) pamokose;
- mokymo turinys sietas su gyvenimo aktualijomis – 11A kl. geografijos (vandens judėjimas vandenyne), 8a kl. etikos (pagarba darbui), 11A kl. biologijos (daltonizmas) pamokose, 1–4 kl. būrelio „Zebriukai“ (teisingas gatvės perėjimas) užsiėmime.

Akivaizdu, kad įvairiomis formomis akcentuojant mokymo ir gyvenimo ryšį aktualizuotas mokymo turinys, kas, savo ruožtu, atliko „užnordinimo“ mokytojų funkciją.

Daugeliu atvejų (53,33 proc. pamokų) stebėtas paveikus mokytojo ir mokinių dialogas, sudaręs palankias sąlygas mokymuisi. 11 kl. technologijų, 4 kl. lietuvių kalbos, 6,7, 10 kl. matematikos, 11A kl. biologijos, 9b, 11A kl. geografijos, 2 kl. šokio, 10 kl. (merginos) kūno kultūros, 12A kl. chemijos, 8a, 6 kl. (1 gr.) anglų kalbos pamokose bei 4–7 kl. kvadrato, 1–4 kl. „Zebriukai“ neformaliojo švietimo užsiėmimuose mokytojo aiškinimas buvo tikslus, aiškus, vaizdingas, suprantamas, o tai lengvino mokymo turinio suvokimą. Pavienėse pamokose (11–12 kl. dailės, 11–12 kl. braižybos) bei 11–12 kl. dramos studijos neformaliojo švietimo užsiėmime veiksmingai skatintos mokinių idėjos bei iniciatyva. Dialogą skatinantis bendravimas stebėtas 11–12 kl. braižybos, 6 (2 gr.), 9b, 4 kl. lietuvių kalbos, 3 kl. matematikos, 10 kl. (mergaitės), 11–12 kl. (berniukai) kūno kultūros, 8b kl. (specialiosios pratybos) matematikos, 11–12 kl. dailės, 11B kl. matematikos, 11AB kl. istorijos, 7 kl. biologijos, 7 kl. muzikos, 11 kl. technologijų pamokose. STA duomenimis, 83 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių teigia, kad mokykloje mokinių nuomonė yra svarbi.

Išmokymo stebėjimas yra vidutiniškas.

Išmokymo kokybės apibendrintas vertinimas

5 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
-------------	-------	--------------	---------

1 pamoka	16 pamokų	30 pamokų	13 pamokų
1,66 proc.	26,67 proc.	50 proc.	21,67 proc.

Siekiant, kad išmokimo stebėjimas taptų veiksmingas, informatyvus, nekeliantis įtampos, o jo duomenys suteiktų galimybes koreguoti procesus pamokoje bei planuoti kitų pamokų veiklą, mokytojams vertėtų nuosekliau pamokose taikyti esmines Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo sampratos nuostatas: *išmokimo stebėjimas turi vykti nuolat, naudojant kuo įvairesnius tikrinimo būdus, į šį procesą turėtų įsitraukti kuo daugiau mokinių, pamokoje turėtų būti numatyti ir su mokiniais aptarti sėkmingo užduoties atlikimo kriterijai*. Išorinio vertinimo metu stebėta keletas pamokų (8a kl. etikos, 3, 6, 11A kl. matematikos, 4 kl. pasaulio pažinimo, 7 (1 gr.), 6 (2 gr.) kl. lietuvių kalbos), kuriose buvo pasirinkti tinkami išmokimo stebėjimo būdai. 7 kl. matematikos, 12A kl. informacinių technologijų, 8a kl. fizikos, 8b kl. anglų kalbos pamokose grįžta prie nesuprastų dalykų, nuolat taisytos klaidos. 11 kl. teatro, 6 kl. informacinių technologijų pamokose remiantis išmokimo stebėjimo duomenimis koreguotas mokymas (-sis). Bet stebėta ir tokių pamokų, kai mokytojai skyrė nepakankamai laiko dažniausiai daromoms klaidoms analizuoti, negrįžo prie nesuprastų ar neišmoktų dalykų, nesudarė galimybių mokiniams įsivertinti.

Analizuojant išmokimo formų veiksmingumą pastebėta, kad dalis mokytojų (6 kl. informacinių technologijų, 4 kl. pasaulio pažinimo, 8b kl. dailės ir informacinių technologijų) yra linkę su mokiniais pamokos pradžioje aptarti vertinimo kriterijus, tačiau buvo mokytojų, kurie nei pradėdami pamoką, nei skelbdami pamokos uždavinį, nei vykstant pamokai nesupažindino mokinių su vertinimo kriterijais, todėl kilo sunkumų įvertinant asmeninę pažangą. Tokiose pamokose (30 proc.) apibendrinant veiklas dažniausiai negrįžta prie pamokos uždavinio, aptartos tik mokinių emocijos, užduoti retoriniai klausimai („Kaip jautėtės?“, „Kaip sekėsi?“, „Ar mokėsite...?“, „Ką sužinojau?“, „Kas sekėsi sunkiau?“), kurie neskatinio įsivertinti asmeninės pažangos, analizuoti pamokos veiklos rezultatų. Dažniausiai taip organizavus pasiekimų apibendrinimą nepamatuota ir neakcentuota asmeninė mokinio pažanga. 8,33 proc mokytojų (11A kl. matematikos, 6 kl. informacinių technologijų, 7 kl. (mitybos grupė) technologijų, 9b kl. rusų kalbos, 11–12 kl. dailės pamokose) stengėsi laikytis nuoseklaus tęstinumo principo, todėl baigdami pamoką nusakė, ko bus siekiama kitą pamoką, taip planuodami būsimų pamokų veiklas.

Vertintojai pastebi, kad mokymas būtų kryptingesnis, jei mokytojai tiksliau formuluotų pamokos uždavinį, orientuotą į pamatuojamą rezultatą, o išmokimo tikrinimui būtų skiriamas didesnis dėmesys, taikomos įvairesnės, veiksmingesnės, leidžiančios pamatuoti kiekvieno mokinio pažangą formas.

Namų darbų skyrimo tvarka tradicinė. STA duomenimis, 92 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių teigia, kad namų darbų užduodama ne per daug, todėl spėja juos atlikti, tam pritaria ir 92 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų, kurie teigia, kad namų darbų apimtis yra tinkama. 89 proc. apklausoje dalyvavusių mokytojų teigia, kad namų darbų apimtis ir užduotys yra optimalios įvairių gebėjimų mokiniams. Stebėta namų darbų skyrimo tvarka leidžia teigti, kad laikas, skirtas namų darbų atlikimui, atitinka higienos normas. Dažniausiai namų darbų užduotys atitiko turimus mokinių įgūdžius, tačiau retai kada jos diferencijuotos ar individualizuotos pagal mokymosi pasiekimus, mokymosi stilių. Dalyje pamokų namų darbai skirti skubotai, neakcentuojant jų reikšmės, namų darbų atlikimas tikrintas netikslingai (lentoje, pateikiant sprendimus, bet jų nekommentuojant). Todėl, nors namų darbai daugeliu atveju sieti su pamokos medžiaga ar klasėje atliktomis veiklomis, retai buvo mokymosi motyvacijos skatinimo veiksnio. Nepastebėta faktų, kad namų darbų užduotys būtų skiriamos atsižvelgiant į išmokimo lygį pamokoje. Kaip teigiamas išimtis galima paminėti 11A kl. matematikos, 12B kl. anglų kalbos pamokas, kuriose namų darbai tikrinti tiksliai, 6 kl. (1 gr.) anglų kalbos, 6 kl. gamtos ir žmogaus, 11A kl. lietuvių kalbos, 11B kl. matematikos, 7 kl. biologijos, 4 kl.

pasaulio pažinimo, 11–12 kl. braižybos pamokas, kuriose namų darbų užduotys itin glaudžiai sietos su mokymosi uždaviniu, veikla klasėje ir buvo neabejotinai tikslingos.

Remdamiesi stebėtų pamokų protokolais, pokalbiais su mokytojais ir mokiniais, vertintojai daro išvadą, kad namų darbai mokykloje skirti siekiant įtvirtinti pamokos turinį ir iš dalies atitiko mokinių gebėjimus, turimus įgūdžius ir mokymosi poreikius. Pastebėta, kad užduoti namų darbai ne visada tikrinti ir vertinti, jų užduotys nediferencijuotos pagal gebėjimus, mokymosi pasiekimus, mokymosi stilių.

Mokymosi kokybė yra vidutiniška. Tokia išvada grindžiama apibendrintais 60 užsiėmimų vertinimo duomenimis.

Mokymosi kokybės stebėtose pamokose apibendrintas vertinimas

6 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
2 pamokos	28 pamokos	29 pamokos	1 pamoka
3,33 proc.	46,67 proc.	48,33 proc.	1,67 proc.

Vizito metu stebėta, kad dauguma mokinių lankė mokyklą, vėlavimo atvejai buvo tik pavieniai, dauguma mokinių turėjo mokymo priemones. Tačiau pasirengimas ir noras dirbti, mokinių savarankiško darbo įgūdžiai, aktyvumas mokantis, mokymosi motyvacija ir atsakomybė stebėti 50 proc. pamokų, pvz., 11 kl. etikos, 11–12 kl. braižybos, 6, 11A kl. matematikos, 11–12 kl. kūno kultūros (vaikiniai), 10 kl. kūno kultūros (merginos), 7 kl. (1 pogrupis) lietuvių k., 7 kl. (1 gr.) anglų k., 2 kl. pasaulio pažinimo pamokose bei 11–12 kl. dramos studijos, 4–7 kl. kvadrato būrelių užsiėmimuose. STA duomenimis, 76 proc. mokinių pritaria teiginiui „Didžioji dauguma mūsų klasės mokinių rimtai žiūri į mokymąsi“.

50 proc. stebėtų pamokų mokiniai gebėjo savarankiškai atlikti užduotis, pasirinkti tinkamą atlikimo būdą, gebėjo susirasti reikiamą informaciją iš vadovėlių, ją tinkamai panaudoti bei prisiimti atsakomybę už išmokimą. Aptariant pamokas su mokytojais mokėjimą mokytis kaip stiprųjį aspektą vertintojai išskyrė tik 5 pamokose (8,4 proc.). Tai fiksuota 12B kl. anglų kalbos, 8b, 11A kl. istorijos, 6 kl. gamtos ir žmogaus, 6 kl. (1 gr.) rusų kalbos pamokose.

STA duomenimis, 76 proc. mokinių pritaria teiginiui, kad dažnai atlieka užduotis grupėse. 72 proc. mokinių sutinka su teiginiu „Mes dažnai padedame vieni kitiems mokytis pamokose ir atliekant namų darbus“. Tačiau tik 11 stebėtų pamokų (18,4 proc.) vertintojai kaip stiprųjį pamokos aspektą išskyrė mokymąsi bendradarbiaujant, kada mokiniai tardamiesi, bendradarbiaudami dirbo porose ar grupėse. Tai stebėta 7 kl. technologijų (mitybos), 8a kl. etikos, anglų k., 11 kl. taikomasis menas, amatai ir dizainas, medžio dirbiniai, rankdarbiai ir interjero detalės, 11 kl. teatro, 11–12 kl. braižybos, 4 kl. pasaulio pažinimo, 1 kl. matematikos, 9b kl. lietuvių kalbos pamokose.

Mokymo ir mokymosi diferencijavimas mokykloje patenkinamas. Pastarojo veiklos aspekto kokybę iliustruoja 7-oje lentelėje pateikti duomenys.

Pagalbos mokiniams stebėtose pamokose apibendrintas vertinimas

7 lentelė

Labai gera	Gera	Patenkinama	Prasta
4 pamokos	26 pamokos	25 pamokos	5 pamokos
6,67 proc.	43,33 proc.	41,67 proc.	8,33 proc.

Mokykloje nustatomi mokinių mokymosi poreikiai, tačiau stebėtose pamokose mokytojai retai naudojosi turima poreikių nustatymo informacija, ne visada mokiniams nurodytos mokymosi kliūtys, pažangos galimybės. Mokykloje susitarta dėl pamokų, skiriamų mokinių ugdymo poreikiams tenkinti, naudojimo: 1–4 kl. siekiant pagerinti mokymosi kokybę per vieną lietuvių kalbos ir per vieną

matematikos pamoką mokiniai pagal mokymosi pasiekimų lygį skiriami į dvi laikinąsias grupes; 2 kl. skiriama 1 pamoka šokiui, 5 kl. – 2 pamokos antrosios užsienio (rusų) kalbos mokymui, 11–12 kl. skiriamos pamokos pasirenkamiesiems dalykams (informacinėms technologijoms, II-ajai užsienio (rusų) kalbai) ir laisvai pasirenkamiesiems dalykams (ekonomikai ir verslumui, braižybai) ir dalykų (matematikos) moduliams. Iš pokalbio su mokinių atstovais paaiškėjo, kad jų poreikiai yra tenkinami, taikoma aiški ir priimtina kurso, dalyko keitimo tvarka.

Vertinimo metu pastebėta, kad mokytojai, atsižvelgdami į specialiųjų poreikių turinčių mokinių gebėjimus, iš dalies stengėsi diferencijuoti jiems darbą ir užduotis pamokoje. Tačiau tik pavienėse pamokose mokytojų teikta pagalba specialiųjų poreikių mokiniams buvo veiksminga. Tai fiksuota 8a kl. fizikos, 3 kl. matematikos, 7 kl biologijos, 2 kl. lietuvių kalbos pamokose. Labai gerai, kad mokykloje yra sudarytos sąlygos bent po vieną pagrindinių dalykų pamoką su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais dirbti specialiajam pedagogui atskiroje patalpoje. STA duomenimis, 67 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių pritaria teiginiui, kad pamokose mokytojai dažnai duoda skirtingas užduotis gerai besimokantiems ir silpnai (prastai) besimokantiems mokiniams, o 86 proc. mokinių pritaria teiginiui, kad mokytojai skiria dėmesio ir silpniau (prasčiau) besimokantiems mokiniams, ne tik dirba su gerai besimokančiais. 96 proc. apklausoje dalyvavusių mokytojų pritaria teiginiui, kad mokinių veikla pamokose yra diferencijuojama ir individualizuojama, kad atitiktų jų mokymosi galimybes ir gebėjimus.

Vizito metu geras diferencijavimas pagal gebėjimus stebėtas 7 kl. muzikos, 6 kl. (1 gr.) anglų kalbos, 8a kl. etikos, 11A kl. matematikos pamokose, pakankamai efektyviai naudota gabesniųjų pagalba silpniesiems 4 kl. pasaulio pažinimo, 4 lietuvių kalbos, 2 kl. šokio, tikybos, 6 kl. informacinių technologijų pamokose. Vis dėlto pamokose ne visada buvo atsižvelgta į mokymosi poreikius ir stilius individualizuojant ugdymo medžiagą, diferencijuojant užduotis. Dalis gabesniųjų mokinių, greičiau atlikę darbą, nuobodžiavo, jiems neskirtos papildomos užduotys ir neišnaudotos gabesniųjų mokinių pagalbos silpniesiems galimybės. 50 proc. stebėtų pamokų užduotys ir darbo tempas skirtingų gebėjimų mokiniams nediferencijuotas: klasėje visi mokiniai atliko tas pačias užduotis, naudojo tas pačias priemones, todėl dalyje pamokų mokiniai nebuvo aktyvūs, darė minimalią pažangą. Tik 4-iose stebėtose pamokose kaip stiprusis pamokos aspektas buvo išskirta veiksminga pagalba mokiniui (konsultavimas), iš jų tik 11A kl. matematikos, 8a kl. etikos pamokose veiksmingai taikytas užduočių diferencijavimas. 5-iose pamokose (8,33 proc.) diferencijavimą vertintojai išskyrė kaip būtiną tobulinti pamokos aspektą. Jei mokytojai atsižvelgdami į individualius mokymosi skirtumus pamokose tikslingai diferencijuotų ugdymo turinį, veiklas ir mokymosi tempą, tai didėtų mokinių motyvacija bei atsakomybė už mokymąsi. Tikėtina, kad tuomet kiekvienas mokinsys pagal savo gebėjimus pasiektų geresnių mokymosi rezultatų.

Mokinių vertinimas ugdant yra patenkinamas.

Iš 9 lentelės duomenų matyti, kad 43,33 proc. pamokų mokinių vertinimas buvo geras arba labai geras, 56,67 proc. – patenkinamas arba prastas (žr. 8 lentelę).

Vertinimo kaip ugdymo stebėtose pamokose apibendrintas vertinimas

8 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
2 pamokos	24 pamokos	22 pamokos	12 pamokų
3,33 proc.	40,0 proc.	36,67 proc.	20,0 proc.

Mokytojai, vertindami mokinių pasiekimus ir pažangą pamokoje, vadovaujasi mokyklos mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarkos aprašu, parengtu pagal Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratą. Iš pokalbio su Metodine taryba paaiškėjo, kad kiekviena metodinė grupė yra aptarusi dalykų vertinimo tvarką, kurią skelbia mokiniams pirmos mokslo metų pamokos

metu ir iškabina kabinetų skelbimų lentose. Tik keli mokytojai taiko kaupiamąjį vertinimą, kuris padeda mokiniui siekti asmeninės pažangos, įsivertinti savo pasiekimus pamokoje, kelti mokymosi tikslų. Kalbinti mokiniai gerai atsiliepė apie šį mokytojų taikomą vertinimą ir išreiškė norą, kad kaupiamasis vertinimas būtų taikomas ir kitų dalykų pamokose. Dauguma mokytojų (43,33 proc. stebėtų pamokų) gerai pažįsta mokinius ir vizito metu pamokose stebėjo, kaip jiems sekasi siekti mokymosi tikslų, su kokiomis problemomis jie susiduria ir kaip tas problemas sprendžia. Kalbinti mokinių atstovai žinojo pagrindinius susitarimus dėl vertinimo, sakė, kad kiekvieno dalyko mokytojas mokslo metų pradžioje informuoja juos apie vertinimo tvarką. STA duomenimis, 81 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių pritaria teiginiui, kad jiems yra aišku, už ką mokytojai rašo gerą ar blogą pažymį, o 91 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų pritaria teiginiui, kad mokytojai vaiką vertina ir pažymius rašo teisingai, objektyviai. Tai rodo, kad mokiniai ir tėvai žino svarbiausius vertinimo būdus ir pritaria vertinimo tvarkai. Tačiau daugelyje pamokų stebėjimo protokolų užfiksuota informacija rodo, kad mokykloje yra mokinių pasiekimų vertinimo problemų. 15 stebėtų pamokų (25 proc.) vertinimas paminėtas kaip būtinas tobulinti pamokos aspektas. 36,67 proc. pamokų planuojant veiklą arba vertinant mokinį neskelbti vertinimo kriterijai. Daugelyje pamokų mokytojai nesudarė galimybių mokiniams išsiaiškinti stipriųjų savo mokymosi pusių bei nurodyti tobulintinus aspektus. Dalies mokytojų pamokose stebėtas aiškus, objektyvus, suprantamas vertinimas, nurodyti vertinimo kriterijai. Tai pasakytina apie 8b kl. dailės ir informacinių technologijų, 6 kl. informacinių technologijų, 4 kl. lietuvių kalbos, 1, 11A kl. matematikos pamokas. 7 kl. biologijos, 11 kl. technologijų, 12A kl. informacinių technologijų, 7 kl (1 gr.) anglų kalbos, 4 kl. pasaulio pažinimo, 8b kl. (specialiosios pratybos.) matematikos pamokose vertinimas skatino mokinių motyvaciją. Keliose pamokose (2 kl. lietuvių kalbos, 3 kl. matematikos, 12B kl. anglų kalbos, 8a kl. etikos) mokytojai skatino mokinių įsivertinimą. Vertintojai daro išvadą, kad remiantis dalies mokytojų turima gerąja patirtimi būtų tikslinga tobulinti likusių mokytojų pažangos vertinimo įgūdžius, o vertinimo būdų dėmė ir įvairovė padėtų realiai ir objektyviai įvertinti ne tik mokymosi, bet ir asmenybės raidos pažangą, ugdytų mokinių savęs pažinimo ir mokėjimo mokytis kompetencijas.

Mokykloje susitarta dėl tėvų informavimo, sukurta ir veikia informacijos apie mokinių mokymosi pasiekimus tėvams (globėjams, rūpintojams) pateikimo tvarka. STA duomenimis, 89 proc. apklausoje dalyvavusių mokytojų pritaria teiginiui, kad mokslo metų pradžioje mokinių tėvai informuojami, ko jų vaikas išmoks mokydamasis atskirų mokomųjų dalykų, 92 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų teigia, kad jiems pakanka gaunamos informacijos apie vaiko mokymąsi ir elgesį mokykloje. Mokinių pasiekimai jau keli metai fiksuojami elektroniniame dienyne, individualiuose mokinių (pradinių klasių) pažangos aplankuose. Tačiau tik dalis mokytojų elektroniniame dienyne rašo mokiniams pagyrimus, informaciją apie mokymosi sėkmę, pažangą ir pastabas (dažniausiai surašomi tik pažymiai). Mokyklos mokytojams atlikus apklausą paaiškėjo, kad 36,7 proc. mokinių namuose neturi interneto prieigos, todėl elektroninio dienyno teikiama informacija jiems nepasiekiamo. Tad klasių vadovai apie pasiekimų ir pažangos rodiklius informaciją teikia kitomis priemonėmis: atspausdina mokinių pasiekimų ir lankomumo mėnesio suvestines ir perduoda tėvams, informuoja telefonu, klasių tėvų susirinkimuose. Esant reikalui, tėvai informuojami individualių pokalbių metu. Tėvai teigia, kad nėra patenkinti elektroniniu dienynu, jiems geriau buvo popierinis bei pažymių knygelės.

Atsižvelgiant į pateiktus faktus daroma išvada, kad vertinimas ugdant yra dar vienas tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Tikslesnis vertinimo tvarkos detalizavimas, efektyvesni susitarimai dėl kaupiamojo vertinimo tvarkos, reguliarus/nuoseklus vertinimo informacijos fiksavimas, tikslios grįžtamosios informacijos apie individualią mokinių pažangą teikimas, o svarbiausia – pažangos ir pasiekimų vertinimo siejimas su iškeltu mokymosi uždaviniu pamokoje vertinimą paverstų neatsiejamu ugdymo turinio elementu, ne tik didinančiu mokymosi motyvaciją, bet ir palengvinančiu mokymąsi, plėtojančiu mokėjimo mokytis kompetenciją bei skatinančiu

mokinių pasitikėjimą savo jėgomis. Tikėtina, kad tai darytų įtaką ne tik mokymo (-si) procesui, bet ir pasiekimų rezultatams.

3. PASIEKIMAI

Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinės mokyklos pasiekimai yra patenkinami. Pažanga vertinama vidutiniškai. Išorės vertintojai užfiksavo, kad daugumoje stebėtų pamokų mokinių pasiekimai nematuoti pagal iškeltą pamokos uždavinį, neįvertinti ir neapibendrinti. Apibendrinti mokymosi pasiekimų vertinimai 60 stebėtų pamokų bei neformaliojo švietimo užsiėmimų pateikti 9 lentelėje.

Pasiekimų vertinimo stebėtose pamokose apibendrintas vertinimas

9 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
1 pamoka	16 pamokų	30 pamokų	13 pamokų
1,67 proc.	26,67 proc.	50,0 proc.	21,66 proc.

Išsami pamokų vertinimo protokoluose užfiksuotos informacijos analizė leidžia teigti, kad tobulintina yra ne pati mokinių pažanga, o kiekvieno mokinio pasiekimų pamokoje pamatavimo būdai. Pastebėta, kad tik pavienėse pamokose (2 kl. lietuvių k., 1, 6, 11A kl. matematikos, 9 kl. braižybos, 11 kl. teatro, 8a kl. etikos, 7, 11 kl. technologijų, 7 kl. biologijos, 7 kl. muzikos, 10 kl. (merginos) kūno kultūros) atskirų mokinių pasiekimai matuoti tikslingai, siejant juos su mokymosi uždaviniu, nusakant pakankamai aiškius vertinimo kriterijus, mokytojui kartu su mokiniais įvertinant pamokos rezultatus, į įsivertinimą įtraukiant pačius mokinius. Tačiau dalis pamokų visai neapibendrintos, neaptarta, neįvertinta ir netikrinta, ką mokiniai suprato ir kiek išmoko. Dažnai pamokos pabaigoje apibendrinta veikla, o ne mokinių pasiekimai. Nepakankamai veiksmingas atskirų mokinių pasiekimų pamokoje vertinimas nesudarė sąlygų objektyviai nustatyti kiekvieno mokinio galimybių ir pamatuoti atskirų mokinių pažangos. Atsižvelgiant į tai, daroma išvada, kad mokymosi pasiekimų ir pažangos pamatavimas, siejant jį su mokymosi uždaviniu pamokoje, yra tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Vertintojai konstatuoja, kad mokytojams būtų tikslinga daugiau dėmesio skirti kiekvieno mokinio pasiekimų pamokoje vertinimui – tai sudarytų galimybių laiku nustatyti ir likviduoti mokinių mokymosi spragas. Atskirų mokinių pažanga pamokose būtų geriau pastebima ir lengviau pamatuojama, jei pamokos apibendrinimas būtų siejamas su kiekvieno mokinio konkrečiais pasiekimais ir iš (-si-) kelto mokymo (-si) uždavinio pamokoje įgyvendinimu. Mokyklos pažanga yra neblogo, ypač dėl mokyklos bendruomenės įsitraukimo į įvairius projektus tam, kad gerėtų ugdymo kokybė ir būtų įgyvendinti mokyklos tikslai, tačiau tam tikrus šios veiklos aspektus vertėtų stiprinti. Mokytojai supažindinami su ugdymo turinio naujovėmis ir skatinami jas diegti. Labai svarbų vaidmenį visose mokyklos gyvenimo srityse vaidina mokyklos biblioteka, kurioje minimos kalendorinės, valstybinės šventės, įžymių žmonių jubiliejai, kasmet vyksta susitikimai su poetais, rašytojais, publicistais, organizuojamos naujos literatūros bei rašytojų jubiliejams ir istoriniams įvykiams paminėti skirtos parodos, pvz.: „Ieva Simonaitytė – nesibaigianti knyga“ (I. Simonaitytės 115-osioms gimimo metinėms), „Atėjome iš vaikystės“ (A. Zurbos 70mečiui), „Zuikos padūkėlio autoriui – Vytautui Račickui – 60“, „Per pasaulį keliauja žmogus“ (B. Bradžionio 105-osioms gimimo metinėms), „Legendų kūrėjas, apsakymų meistras“ (A. Vienuolio 130-osioms gimimo metinėms), „Literatūrinės pasakos meistras“ (V. V. Landsbergio 50-mečiui) ir kt., vyko renginys „Kalba, žaidžianti garsais“, skirtas Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienai paminėti, kuriame dalyvavo poetas, prozininkas, literatūros kritikas, vertėjas Benediktas Januševičius. Biblioteka teikia pagalbą mokiniams rašantiems referatus, dalyvaujantiems projektuose mokyklos bendruomenės nariams, dalyvauja Lietuvos meno kūrėjų asociacijos projekte „Aukštosios

kultūros impulsai mokykloms (AKIM)“, Ugdymo plėtotės centro projekte „Minties galerija – kūrybiškas dialogas mokyklos bibliotekoje“, projekte „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame ugdyme“. Mokykla dalyvauja tęstiniuose tarptautiniuose aplinkosauginiuose projektuose, patyčių prevencijos programoje, tarptautiniame konkurse U4energy, pagal programą „Pažangi energetika Europai“, šalies tęstiniuose projektuose „Jaunasis tyrėjas“, „Drąsinkime ateitį“, „Rink baterijas“, „EKO drąsa“ ir kituose. Nuo 2011 m. dalyvaujama projekte „Gamtos mokslų (biologijos, fizikos, chemijos) mokytojų ir mokinių dalykinių kompetencijų ugdymas tiriant žaliąsias mokymosi aplinkas“. Tačiau vykdomų projektų įtaka mokinių ugdymo (-si) kokybei nedidelė: stebėtose pamokose mokytojai retai siejo mokymą (si) su gyvenamąja aplinka bei mokinių turima patirtimi, nepakankamai išnaudotos galimybės mokinių motyvacijai stiprinti, klasių edukacinei aplinkai kurti, kuri padėtų mokiniams mokytis ir pasiekti geresnių rezultatų. Daugumos klasių mokinių pažangumo teigiami pokyčiai minimalūs, klasių pažangumo vidurkiai nedideli. Mokykla pripažįsta, kad mokinių pažangumo rodikliai yra pakankamai žemi, neužtikrinamas pamokų lankomumas. Ugdymo įstaiga išsamiai analizuoja pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (toliau – PUPP), brandos egzaminų rezultatus, stebi ir aptaria Mokytojų tarybos posėdžiuose pažangumo ir lankomumo, PUPP, brandos egzaminų rezultatų pokyčius, tačiau brandos egzaminų rezultatai su Anykščių rajono gimnazijų ir vidurinių mokyklų rezultatais nelyginami.

Mokymosi pasiekimai neišskirtiniai, išskyrus kitus pasiekimus, kurie vertinami gerai.

Išorės vertintojai nustatė, kad mokykloje rūpinamasi mokinių asmeninės ir socialinės raidos pažanga, sudaromos palankios sąlygos mokinių saviraiškai, saviugdai, vertybinių nuostatų formavimui neformaliojo švietimo veikloje, įgyvendinamuose projektuose, konkursuose, šventėse, renginiuose. Tačiau stebėtų pamokų vertinimo protokolų duomenys rodo, kad mokymosi pasiekimai yra žemiausiai vertinamas veiklos aspektas pamokoje (vertinimo vidurkis – 2,05).

Akademiniai pasiekimai patenkinami. 2011–2012 m. m. 5–10 kl. mokinių pažangumas siekė 98 proc. (0,67 proc. pagerėjo lyginant su 2010–2011 m. m.), 11–12 kl. – 98,18 proc. (1,82 proc. pablogėjo lyginant su 2010–2011 m. m.). Tik keletas 1–10 kl. mokinių (t.y. 2011–2012 m. m. – 6,4 proc., 2010–2011 m. m. – 4,5 proc.) mokosi labai gerai, 11–12 kl. labai gerai besimokančių mokinių nebuvo nei praeitais, nei užpraeitais mokslo metais. Nepatenkinamai besimokančių mokinių sumažėjo nuo 2,07 proc. 2010–2011 m. m. iki 1,5 proc. 2011–2012 m. m. 2011–2012 m. m. pradinio ugdymo programą baigė 15 mokinių, pagrindinio ugdymo programą – 24 (iš jų – 1 adaptuotą) mokiniai. Pagrindinio išsilavinimo pažymėjimus įgijo 23 mokiniai. Lietuvių k. PUPP dalyvavo 22 mokiniai (t.y. 91,6 proc.), matematikos – 21 (t.y. 87,5 proc.). 2012 metais brandos atestatus gavo 24 (t.y. 92,31 proc.) abiturientai iš 26 (2011 metais – 100 proc.), 1 mokinys (mokėsis pagal adaptuotą programą) gavo vidurinio ugdymo pasiekimų pažymėjimą, 1 neišlaikė brandos egzamino ir pakartotinėje sesijoje nedalyvavo. Didesnę pusę chemijos, fizikos, matematikos, anglų k., istorijos valstybinių brandos egzaminų (toliau – VBE) rinkosi laikyti pavieniai mokiniai (2–7), lietuvių k., geografijos, biologijos, technologijų – 34–65 proc. (9–17) mokinių. Dauguma jų, išskyrus istorijos ir fizikos VBE, surinko nedidelį balų skaičių, ir gavo 1–49 proc. balų. Išanalizavus mokyklos dokumentus, iš pokalbių su mokyklos vadovėmis, mokytojais, daroma išvada, kad mokykloje kaupiami ir analizuojami kiekybiniai PUPP ir VBE duomenys, trimestrų, pusmečių rezultatai, kurie aptariamai Mokytojų tarybos posėdžiuose, tėvų susirinkimuose, tačiau pasigesta gilesnės kokybinės analizės, kuri padėtų mokiniams palyginti asmeninius pažangos ir pasiekimų pokyčius bei įvardinti savo lūkesčius, būtų informatyvi mokinių tėvams, padėtų mokytojams planuoti ugdomąją veiklą. Išorinio vertinimo metu stebėtose pamokose retai sudaryta galimybė mokiniams įsivertinti asmeninius mokymosi pasiekimus lyginant su konkrečiais pamokos uždavinio sėkmės kriterijais.

Dauguma mokinių aktyviai dalyvauja visuomeninėje bei socialinėje veikloje, rajono, šalies konkursuose, olimpiadose, projektuose, sporto varžybose, kituose renginiuose ir pasiekia gerų

rezultatų, laimi prizines vietas, apdovanojami diplomais ir padėkos raštais. Mokykla yra rajoninių olimpiadų (biologijos, chemijos technologijų, dailės) ir meninio skaitymo konkurso 1-osios vietos laimėtoja; fizikos bei matematikos olimpiadų ir pradinių klasių mokinių diktanto rašymo konkurso prizininė; meninio skaitymo konkurso regioninio etapo laimėtoja; nacionalinio jaunųjų mokslininkų bei tarptautinio jaunųjų miškininkų konkursų, tarptautinio jaunųjų talentų konkurso „Kauns talent 2012“ ir kt. dalyvė. Išskirtiniai mokyklos mokinių sportiniai laimėjimai ne tik rajono (šaudymo, slidinėjimo, kroso estafečių, kvadrato, Olimpinio festivalio svarsčio kilnojimo, mažojo futbolo) varžybose, šalies (moterų imtynių, graikų-romėnų bei laisvųjų imtynių), bet ir tarptautiniuose (graikų-romėnų bei klasikinių imtynių) žaidynėse, turnyruose ir čempionatuose. 2011–2012 m. m. mokyklos mokinys tapo Europos jaunimo imtynių čempionato bronzos medalio laimėtoju. Aktyvus mokinių dalyvavimas įvairioje veikloje sudaro sąlygas tenkinti saviraiškos ir savirealizacijos poreikius, ugdo kūrybiškumą bei sportiškumą ir garsina mokyklą, todėl neakademiniai mokinių pasiekimai vertinami gerai ir tai yra vienas iš stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

Tolesnio mokymosi sėkmė priimtina. Išorės vertintojai, išanalizavę mokyklos surinktus duomenis apie tolesnę dešimtokų ir abiturientų veiklą, nustatė, kad dauguma pagrindinio ugdymo programą baigusių mokinių mokymąsi toliau tęsia toje pačioje mokykloje pagal vidurinio ugdymo programą (2011 m. – 96,4 proc., 2012 m. – 77,5 proc.), kiti – tęsia mokymąsi profesinėse mokyklose (2011 m. – 3,6 proc., 2012 m. – 17,5 proc.), pavieniai – dirba (2012 m. – 5 proc.). Dalis abiturientų sėkmingai įstoja į aukštąsias mokyklas ar kolegijas: 2011 m. į aukštąsias mokyklas įstojo 28 proc., į kolegijas – 31 proc., 2012 m. į aukštąsias mokyklas įstojo 19,2 proc., į kolegijas – 3,8 proc. abiturientų. Žymiai padidėjo abiturientų, tęsiančių mokymąsi profesinėse mokyklose, dalis (2011 m. – 31 proc., 2012 m. – 38,5 proc.) arba dirbančių (2011 m. – 9 proc., 2012 m. – 38,5 proc.). Mokykla kaupia tik statistinius tolesnio mokinių mokymosi duomenis, neanalizuojama mokinių tolesnio mokymosi sėkmė. 2012 m. vasarą mokykloje buvo organizuotas buvusių mokinių susitikimas. Šio renginio akimirksnį įamžintos stende „Kartų susitikimai“. Direktorius pavaduotoja ugdymui užsiminė, kad kartų susitikimai gali virsti gražia kasmete mokyklos tradicija. Pasak mokyklos vadovų ir mokytojų, neseniai mokyklą baigę mokiniai dažnai užsuka į mokyklą, pabendrauja su buvusiais mokytojais, klasių vadovais, mokiniais, talkina atliekant profesinio orientavimo darbą. Sėkmingo buvusių mokinių tolesnio mokymosi pavyzdžiai stiprina dalies mokinių mokymosi motyvaciją, tačiau buvusius abiturientus vertėtų labiau įtraukti į mokyklos veiklą, kviesti į klasių renginius, organizuoti bendrus projektus, daugiau viešinti sėkmingas jų karjeros istorijas.

4. PAGALBA MOKINIUI

Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinės mokyklos pagalba mokiniui vertinama gerai. Tai pasakytina apie visas šios srities temas, išskyrus temas „Tėvų pedagoginis švietimas“ ir „Pedagoginė, psichologinė ir socialinė pagalba“, kurios vertinamos patenkinamai. Rūpinimasis mokiniais vertinamas gerai.

Mokykloje sudarytos sąlygos mokinių tobulėjimui, jų saviraiškai, savanoriškai veiklai bei bendruomeniškumo jausmo formavimuisi. Daugumai mokyklos bendruomenės narių gerai žinomi ir suprantami susitarimai dėl pagalbos mokiniams. STA duomenimis, 86 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių žino apie mokykloje teikiamą specialistų (psichologo, socialinio pedagogo ir kt.) pagalbą, kuria gali pasinaudoti – šiam teiginiui pritaria ir 96 proc. tėvų (globėjų, rūpintojų) bei 100 proc. apklausoje dalyvavusių mokytojų. Veikia aiški, bendruomenės nariams žinoma prievartos, netinkamo elgesio, žalingų įpročių prevencijos sistema. Kryptingai dirba Vaiko gerovės komisija, kurios nariai atsakingai pasidaliję rūpinimosi mokiniais pareigomis. Dauguma numatytų pagalbos priemonių tikslingos, veiksmingos ir derančios tarpusavyje. Visgi tenka pripažinti, kad priemonės, nukreiptos

kovai su mokinių rūkymu, veiksmingos tik iš dalies. STA duomenimis, 65 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių teigia, kad mokyklos priemonės prieš rūkymą, alkoholio, narkotikų vartojimą yra veiksmingos, tai patvirtino pokalbyje ir socialinė pedagogė. Mokykloje jau keli metai vykdoma alkoholio, tabako, narkotikų ir kitų psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos programa „Kai neskubi...“, finansuojama Sveikatos rėmimo fondo lėšomis ir koordinuojama direktoriaus pavaduotojos ugdymui V. Paliulionienės.

Mokykloje parengta ir įgyvendinama Mokinių pamokų lankomumo apskaitos tvarka, padedanti priimtinau spręsti prastai pamokas lankančių mokinių problemas, taikyti prevencines priemones. Šios tvarkos įgyvendinimo sėkmę rodo pakankamai pagerėjęs mokinių lankomumas, mokyklos, mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) susitarimų laikymasis. STA duomenimis, 86 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių klasėse, koridoriuose, kieme, valgykloje, tualetuose jaučiasi saugūs, 78 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų (globėjų, rūpintojų) yra įsitikinę, kad jų vaikas mokykloje saugus, jo niekas neskriaus ir nežemins. Siekiant užtikrinti saugumą mokykloje, organizuojamas mokytojų budėjimas. Tiek mokiniai, tiek jų tėvai (globėjai, rūpintojai) iškilus problemoms pakankamai noriai bendrauja ir bendradarbiauja su mokyklos ir klasių vadovais, pagalbos specialistais.

Mokykloje priimtinau veikia Mokinių taryba, kuri bendradarbiauja su mokytojais, mokyklos vadovais, pagalbos specialistais ir sprendžia išskylančias problemas, aktyviai dalyvauja Olweus patyčių ir smurto prevencijos programoje, Comenius Regio partnerystės projekte „Aukime kartu!“, padeda vykdyti akcijas „Papuoškime mokyklą Kalėdoms“, „Balandis – švaros mėnuo“, organizuoja renginį „Gegužė – mėnuo be smurto“, įsimintinų dienų paminėjimus, plakatų, piešinių, kūrybinių darbų parodas, rašinių, gamtos, sveiko gyvenimo būdo tematika konkursus bei vykdo mokiniams apklausą „Kokių būrelių pageidautumei mokykloje?“ Mokykla kasmet mokiniams pateikia nemažą neformaliojo švietimo pasiūlą. Ugdymo įstaigoje organizuojama popamokinė veikla yra bendruomenės narių skatinama, pripažįstama ir vertinama. Mokiniai aktyviai dalyvauja respublikiniuose konkursuose, varžybose, garsina mokyklą aukštais pasiekimais ir laimėjimais. STA duomenimis, 86 proc. mokinių tvirtina, kad jie turi galimybių realizuoti save būreliuose ir kituose užsiėmimuose. 57,5 proc. mokinių negali aktyviai įsitraukti į mokyklos organizuojamas veiklas, kurios vyksta pasibaigus pamokoms, nes yra važinėjantys į mokyklą ir iš jos mokykliniais geltonaisiais autobusiukais. Tad pagal galimybes pakoregavus geltonųjų autobusiukų tvarkaraštį daugiau šios mokyklos mokinių aktyviau dalyvautų mokyklos bendruomenės gyvenime.

Pedagoginė, psichologinė ir socialinė pagalba vertinama patenkinamai.

Mokykla, rūpindamasi ugdymo kokybe ir atsižvelgdama į mokinių gebėjimų skirtumus, sudaro priimtinas sąlygas mokiniams rinktis dalykus ar dalykų modulius, o praleidę pamokų dėl ligos ar kitų svarbių priežasčių, turintys mokymosi sunkumų bei keičiantys dalyko kursą ar dalyką mokiniai gali konsultuotis individualiai susitarę su dalykų mokytojais. STA duomenimis, 78 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių teigia, kad jei nesupranta temos, visuomet gali klausti mokytojų, nueiti į konsultacijas, šiam teiginiui pritaria ir 94 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų. 2012–2013 m. iš mokinių ugdymo poreikiams tenkinti skirtų valandų 1–4, 6,7 ir 10 kl. po vieną lietuvių kalbos, matematikos, 6,7 ir 10 kl. I-osios užsienio (anglų) kalbos ir II-osios užsienio (rusų) kalbos bei 10 klasėje po vieną fizikos ir chemijos pamokas yra organizuojama ugdomoji veikla pagal mokymosi pasiekimų lygį skiriant mokinius į dvi grupes: pagrindinio ir aukštesnio bei patenkinamo pasiekimų lygių. Mokykloje ugdoma 13,9 proc. specialiųjų poreikių mokinių, kuriems individualizuotą pagalbą mokantis teikia specialusis pedagogas ir logopedas. 11 ir 12 klasių mokiniai gali pasirinkti akademinio ar praktinio pobūdžio pasirenkamuosius dalykus. Numatytos priemonės teikti pedagoginę pagalbą mokiniams yra tikslingos ir gana veiksmingos, išskyrus pagalbą pamokoje. Tik nedidelėje dalyje (18,33 proc.) stebėtų veiklų (11A kl. lietuvių k., 6 kl. (1 gr.), 9b kl. rusų k., 6 kl.,

12A kl. informacinių technologijų, 10 kl. (merginos) kūno kultūros, 8b kl. dailės ir informacinių technologijų, 8b kl. (specialiosios pratybos) matematikos, 11–12 kl. dailės, 2 kl. šokio pamokose ir 4–7 kl. kvadrato būrelio užsiėmime) vertintojai fiksavo veiksmingas konsultacijas ir laiku teiktą pagalbą bei įvertino tai kaip pamokos sėkmę. Dažniau stebėtos epizodinės, pavienės konsultacijos, neturėjusios didesnės įtakos mokinių pažangai ir pasiekimams.

Mokykloje socialinis pedagogas ir psichologas glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje bei sėkmingai į veiklą įtraukia klasių vadovus, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus), mokyklos vadovus. 2011–2012 m. m. mokykloje vykdyto įsivertinimo duomenimis, socialinio pedagogo ir psichologo pagalba vertinama gerai. Iš pokalbio su pagalbos specialistais paaiškėjo, kad skiriamas vidutiniškas dėmesys 5 kl. mokiniams, jų adaptacijai: rugsėjo mėnesį psichologas atlieka apklausą „5-okų adaptacija“, bet nėra nustatomi mokinių mokymosi stiliai, o tai padėtų mokytojams efektyviau taikyti mokiniams mokomosios medžiagos pateikimą, parinkti tinkamus mokymo bei mokymosi metodus. Psichologas mokykloje dirba tik penktadieniais ir negali tiesiogiai bendrauti su visos klasės mokiniais, tiesiogiai spręsti klasės mikroklimato problemas, vesti temines klasės valandėles. Jis teikia tik rekomendacinio pobūdžio informaciją klasių vadovams bei individualias konsultacijas mokiniams, jų tėvams. Socialinis pedagogas įgyvendina prevencines, socializacijos programas, konkursus („Rūkai – save žudai“, „Geriausias draugas“ ir kt.), Olweus projekto įgyvendinimo renginius, Comenius Regio projekto „Aukime kartu!“ pagarbos protokolo pristatymus klasių valandėlių metu, inicijuoja ir organizuoja prevencinius renginius („Mėnuo be smurto“, kalėdinė akcija „Padovanok Kalėdinį atviruką vienišam žmogui“, veiksmo savaitė „Be patyčių“ ir kt.), akcijas, veda temines klasių valandėles, atlieka apklausas („Sveikos gyvensenos ugdymas“, „Mokyklos klasių mikroklimatas“ (kartu su mokyklos psichologu), „Mokymosi krūvis, motyvacija“, „Saugumas“, „Psicho aktyvių medžiagų vartojimas“, „Mokinių lytiškumo supratimas“ (8–12 klasių mokiniams) ir kt.) bei vykdo mokinių lankomumo apskaitos ir kontrolės analizę. Siekdama išsiaiškinti prasto lankymo priežastis ir pasiekti teigiamų pokyčių mokykla bendradarbiauja su seniūnijos socialiniais darbuotojais, konsultuojasi su Anykščių administracijos Vaiko teisių apsaugos tarnybos specialistais. Socialinė pedagogė rūpinasi mokinių nemokamo maitinimo organizavimu mokykloje: priima tėvų prašymus dėl nemokamo maitinimo skyrimo ir juos teikia socialinės rūpybos skyriui, koordinuoja patį mokinių maitinimąsi. Kadangi mokykloje 191 mokiniui yra skiriamas nemokamas maitinimas, tai socialinė pedagogė kasdien ilgųjų pertraukų metu valgykloje rūpintis šių mokinių maitinimąsi ir negali teikti efektyvios pagalbos mokiniams šiuo laiku. Mokinių nemokamo pavėžėjimo talonų apskaitą vykdo taip pat socialinė pedagogė. Jei mokykloje šių darbų paskirstymas būtų pakoreguotas, tai pagalbos specialistai galėtų operatyviau reaguoti į iškylančias problemas, spręsti mokinių pamokų lankomumo problemas bei vykdyti darbo plane numatytas veiklas.

Specialiųjų mokymosi poreikių tenkinimas vertinamas gerai.

Specialiųjų mokymosi poreikių turinčių mokinių ugdymas tinkamas. Mokyklos Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK) koordinuoja specialiųjų poreikių turinčių mokinių ugdymą. VGK vadovaujasi „Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašu“, naujausiais teisės aktais, savo veiklą planuoja metams. VGK priima sprendimus dėl specialiosios pagalbos teikimo ir jos reikalingumo mokiniams, konsultuoja mokytojus, tėvus, aptaria mokinių daromą pažangą, bendradarbiauja su pedagogine psichologine tarnyba. Mokykloje visiško integravimo būdu pagal pritaikytas Bendrąsias ugdymo programas mokosi 38 specialiųjų ugdymo (-si) poreikių turintys mokiniai. Šiems mokiniams pagalbą teikia specialioji pedagogė, logopedė, psichologė, socialinė pedagogė, visuomenės sveikatos priežiūros specialistė, klasės vadovai, juos mokantys mokytojai ir mokyklos vadovai. Dalykų mokytojai, pastebėję mokinio ugdymosi sunkumus, kreipiasi į VGK, kurioje, gavus tėvų sutikimą, atliekamas specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymas. Dalykų mokytojai šiems mokiniams rengia individualizuotas ir pritaikytas programas.

Specialioji pedagogė veda specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams individualius ir grupinius užsiėmimus atskiroje patalpoje. Ji pataria mokytojams, kaip pritaikyti mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, mokomąją medžiagą, mokymo priemones, programas. Specialioji pedagogė vertintojams džiaugėsi, kad specialiųjų ugdymo (-si) poreikių mokiniai po truputį daro pažangą. Ji šių mokinių tėvams veda individualius pokalbius, konsultacijas. Specialistė stažavusi Anglijoje pagal „Specialiųjų poreikių vaikų socialinių įgūdžių ugdymas“ programą, Olandijoje – prevenciniais, socialinės pagalbos teikimo, specialiųjų poreikių vaikų ugdymo klausimais. Ji yra ir IKT konsultantė, organizavo seminarus Anykščių, Panevėžio, Visagino specialiojo ugdymo specialistams bei konferenciją „Specialiojo ugdymo kaitos tendencijos“. Jos paruošti du specialiųjų poreikių mokiniai dalyvavo konferencijoje „Mano svajonių profesija“ Šiauliuose. Šie specialiųjų poreikių mokiniai yra pakankamai aktyviai įtraukiami į VGK specialistų vykdomus socialinius projektus („Aš pats galiu...“, „Pažink mišką“, kt...) ir taip veiksmingiau yra ugdomos jų bendrosios kompetencijos. Mokykloje mokosi 46 mokiniai, turintys kalbos ir kitų komunikacijos sutrikimų. Logopedė veda individualias bei grupines logopedinės pratybas, kurių metu šalina tarties sutrikimus bei padeda mokiniams, susiduriantiems su mokymosi sunkumais skaitymo bei rašymo srityse. Specialistė vykdo individualias konsultacijas tėvams (demonstruoja pratimus, kuriuos tėvai turės daryti kartu su vaiku namuose, informuoja apie vaiko daromą pažangą), o klasės susirinkimo metu informuoja tėvus apie rašymo sunkumus ir skaitymo sutrikimus.

8a kl. fizikos, 3, 8b kl. (specialiosios pratybos) matematikos, 7 kl biologijos, 2 kl. lietuvių kalbos pamokose pagalba mokiniams, turintiems specialiųjų mokymosi poreikių, teikta veiksmingai, tačiau dalyje stebėtų pamokų specialiųjų poreikių mokiniams mokomoji veikla organizuota netinkamai, nesuteikta arba teikta fragmentiškai reikalinga pagalba (buvo apsiribota iš dalies naudingomis konsultacijomis, palengvintomis užduotimis, kurių atlikimas netikrintas). Tai patvirtina ir pagalbos specialistų atlikto tyrimo „Specialiųjų poreikių mokinių integravimas ugdymo procese“ išvados. Iš pokalbio su pagalbos specialistais paaiškėjo, kad mokytojai noriai bendradarbiauja parinkdami tinkamas šiems mokiniams užduotis, darbo pamokoje būdus bei formas.

Gabių mokinių ugdymas neišskirtinis. Pokalbyje su VGK nariais paaiškėjo, kad kol kas nėra sukurtos gabių mokinių ugdymo programos. Mokykla siekia sudaryti sąlygas gabių mokinių ugdymuisi (vienas mokiniys mokosi neakivaizdinėje Jaunųjų gamtininkų mokykloje, vienas – neakivaizdinėje Jaunųjų fizikų mokykloje „Fotonas“). Mokiniai rezultatyviai dalyvauja tiek rajono, tiek respublikiniuose renginiuose. Mokykla džiaugiasi rajono dalykinių olimpiadų nugalėtojais (biologijos, chemijos), nacionalinio jaunųjų mokslininkų, tarptautinių jaunųjų miškininkų, jaunųjų talentų konkursų ir sporto varžybų nugalėtojais. Informaciją apie laimėjimus skelbiama interneto svetainėje, prizininkų nuotraukos bei laimėtos padėkos, taurės mokyklos koridoriuose eksponuojamos bendruomenei ir mokyklos svečiams. Gabieji mokiniai turi galimybių savo gebėjimus realizuoti organizuojamuose renginiuose, mokinių savivaldos veikloje, jiems sudaromos sąlygos dalyvauti įvairių lygmenų olimpiadose, konkursuose, mokytojai juos konsultuoja laisvu po pamokų laiku. Iš pokalbio su mokiniais paaiškėjo, kad mokytojai skatina mokinius dalyvauti olimpiadose, konkursuose, varžybose, negaili laiko dirbti su jais individualiai. Tačiau išorės vertintojų komanda tik 8,33 proc. pamokų užfiksavo gabiams mokiniams diferencijuotą ugdymo turinį, skirtas papildomas užduotis, situacijas, kai gabesnieji mokiniai skatinti padėti silpnesniems. Tai pasakytina apie 4 kl. pasaulio pažinimo, 4 kl. lietuvių kalbos, 2 kl. šokio, 2 kl. tikybos, 6 kl. informacinių technologijų pamokas. Stebėdami pamokas vertintojai nustatė, kad gabiųjų mokinių poreikiai pamokose tenkinami tik iš dalies – mokytojai nediferencijuoja užduočių pamokose bei skiriant namų darbus bei nedažnai panaudoja tokių mokinių galimybes.

Pagalba planuojant karjerą vertinama gerai.

Mokykloje veikė profesinio informavimo taškas, o dabar mokyklos skaitykloje – karjeros konsultavimo kabinete yra dirbanti karjeros ugdymo konsultantė. Ji nuolat atlieka mokinių

individualių poreikių ir galimybių tyrimus („Pažink pats save“, „Profesinio informuotumo anketa“, „Karjeros planavimo žingsniai“). Daug dėmesio skiriama 10 kl. mokiniams. Žinodama jų poreikius ir pasiekimus, karjeros konsultantė glaudžiai bendradarbiauja su klasių vadovais, mokytojais, mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), konsultuoja renkantis mokymosi kryptį, padeda pasirengti individualiuosius planus. Mokiniam sudaromos galimybės rinktis ir keisti mokomuosius dalykus, dalykų programas, neformalųjį švietimą. Iš pokalbio su mokinių atstovais paaiškėjo, kad jų poreikiai pakankamai tenkinami, o pasirinkti mokomuosius dalykus, egzaminus dažnai padeda ne tik karjeros konsultantė, klasių vadovai, bet ir mokytojai, direktoriaus pavaduotoja ugdymui. Tai patvirtina ir tėvai, teigiantys, kad mokytojai vaikams daro didžiulę įtaką, sudomina savo dalyku, nukreipia renkantis dalykus, profesiją, suteikia pasitikėjimo savimi.

Karjeros konsultantė veda temines klasių valandėles (1–4 kl. mokiniams – „Kokių profesijų žmonės mums padeda?“, 5 kl. mokiniams – „Kokie mano pomėgiai?“, 6 kl. mokiniams – „Profesijų pasaulyje“, 9 kl. mokiniams – „Pažink pats save“, 10–11 kl. mokiniams – „Profesinio informuotumo anketa“, „Karjeros planavimo žingsniai“, 12 kl. mokiniams – „Supažindinimas su bendrojo priėmimo į Lietuvos aukštųjų, aukštųjų neuniversitetinių mokyklų pagrindines studijas taisyklėmis“, „Prašymo pildymo mokymas, stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas bendrojo priėmimo metu“), organizuoja renginius („Karjeros diena“), susitikimus su kolegijų, Lietuvos ir užsienio aukštųjų mokyklų atstovais, išvykas į aukštųjų mokyklų muges („Studijos 2012“, „Studijos 2013“), Atvirų durų dienas. Šiais metais karjeros diena organizuota Anykščių J. Biliūno gimnazijoje. Renginyje dalyvavo svečiai iš kolegijų ir aukštųjų mokyklų, kurie supažindino su priėmimo tvarka bei studijomis, specialybėmis.

Mokyklos interneto svetainėje skelbiama dalis informacijos apie mokykloje teikiamą profesinį švietimą, organizuotus susitikimus. Karjeros konsultavimo kabinete kaupiama informacija apie įvairias mokymo įstaigas ir profesijas, parengti profesijų aprašai bei nuolat atnaujinami informacijos šaltiniai apie tolesnio mokymosi galimybes. Šiame kabinete yra stacionariai įrengtos kelios kompiuterizuotos darbo vietos, taip suteikiant platesnių informavimo, konsultavimo galimybių (prieigos prie atviro informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos (AIKOS), mokinių ugdymo karjerai informacinės svetainės www.mukis.lt, www.lamabpo.lt). Nors mokykloje pakankamai aktyviai veikia karjeros ugdymo konsultantė, tačiau pedagoginė psichologinė pagalba sudarytų dar geresnes sąlygas mokiniams pasirinkti mokymo kryptį bei tolimesnę mokymosi įstaigą. Tėvų pedagoginis švietimas vertinamas patenkinamai.

Mokyklos administracija, pagalbos specialistai suvokia, kad didėjant mokinių socialinėms, psichologinėms problemoms, tėvų įtraukimas į mokyklos veiklą itin svarbus. Tad mokykla siekia pažinti kiekvieną šeimą, žinoti jos lūkesčius mokyklos atžvilgiu. Su tėvais bendradarbiaujama tradiciniais būdais: tėvų susirinkimuose, telefonu, kviečiant į renginius, sporto varžybas, individualių pokalbių. Tik dalis tėvų aktyviai naudojami elektroninio dienyno informacija, tad klasės vadovai kartą per mėnesį atspausdina mokymosi pasiekimų suvestinę, o mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) ją peržiūri ir pasirašo. Toks tėvų informavimas apie vaiko pasiekimus ir lankomumą nėra nuoseklus.

Kartą per mokslo metus administracija organizuoja bendrus tėvų susirinkimus (10 kl. mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) yra supažindinami su vidurinio ugdymo programa, 12 kl. – su brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarka). Psichologinių, pedagoginių žinių apie vaikų auklėjimą, vaiko elgesio koregavimą tėvai įgyja dalyvaudami projektų seminaruose. Išorinio vertinimo metu vyko Comenius Regio projekto „Aukime kartu!“ seminaras tėvams „Patyčių prevencija“, kurį vedė socialinių mokslų daktaras, psichologas Tomas Lagūnavičius. Iš pokalbio su tėvais paaiškėjo, kad dalis jų bendradarbiauja su mokyklos vadovais, pagalbos specialistais, klasių vadovais, mokytojais. Viena iš mokyklos silpnųjų – nepakankamą bendradarbiavimą su tėvais – išskyrė ir strateginio plano rengimo grupė.

5. MOKYKLOS STRATEGINIS VALDYMAS

Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinės mokyklos strateginis valdymas yra vertinamas patenkinamai.

Mokyklos strategija priimtina. Organizuojant veiklą vadovaujamosi Mokyklos tarybos bei savininko teises atstovaujančio asmens – Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus, pritaru ir mokyklos direktoriaus įsakymu patvirtintu 2013–2015 m. strateginiu planu. Iš pokalbių su mokytojais vertintojai suprato, kad mokyklos mokiniai buvo įtraukti ir aktyviai dalyvavo vizijos bei misijos kūrimo, tačiau mokytojai patys prisiėmė atsakomybę už mokyklos strategijos kūrimą bei įgyvendinimą ir būsimą mokyklos įvaizdį. Mokyklos taryboje dalyvaujantys tėvai ir mokiniai taip pat patvirtino, kad jie pritarė jau parengtam mokyklos strateginiam planui, jokių pasiūlymų ar korekcijų neteikė. Vertinimo metu nustatyta, kad mokykla kryptingai siekia mokinių sveikos gyvensenos bei sportinių gebėjimų ugdymo, tai yra numatyta mokyklos vizijoje bei strateginiuose tiksluose. Bendruomenės nariai turi galimybių susipažinti su mokyklos vizija, misija, vertybėmis stende mokyklos koridoriuje, interneto svetainėje skelbiamas visas 2013–2015 m. strateginis planas, metiniai veiklos planai. Planuojant mokyklos veiklą remiamasi mokyklos veiklos plano analize, mokinių ugdymosi pasiekimų, PUPP ir BE rezultatais, iš dalies mokyklos veiklos kokybės įsivertinimu ir parengta SSGG analize. Dauguma mokytojų yra susipažinę su mokyklos strateginiu planu ir metiniu veiklos planu (programa), yra dalyvavę jų rengimo darbo grupėse. Planuojant strateginę mokyklos veiklą atlikta išorinė (PESTE matrica), vidinių išteklių, SSGG analizė. Pokalbiuose mokyklos vadovai ir mokytojai teigė, kad planuojant veiklą remtasi mokyklos veiklos pasiekimais bei galimybėmis, pagal tai numatyti strateginiai veiklos tikslai, parengta jų įgyvendinimo programa. Kiekvienam strateginiam tikslui įgyvendinti suplanuoti smulkesni ir konkretesni tikslai bei uždaviniai, numatytas jų įgyvendinimo rezultatas – lūkesčiai, atsakingi asmenys bei laikas. Dalis uždavinių bei numatytų rezultatų nėra konkrečiai apibrėžti ir pamatuojami, nenurodyti jų įgyvendinimo etapai, terminai, nesidalinama atsakomybe su visa mokyklos bendruomene. Nenumatyta strateginio plano įgyvendinimo veiksmingumo stebėsenos sistema. Metodinės tarybos veiklos plane numatytos veiklos priemonės ir laukiami rezultatai nesiejami su konkrečių uždavinių įgyvendinimu, nepamatuojami. Metodinė taryba yra nustačiusi ilgalaikių planų formą, o dėl kitų planų formų bei turinio tariamasi metodinėse grupėse. Nors mokyklos metinis veiklos planas kuriamas atsižvelgiant į praeitų mokslo metų mokyklos veiklos rezultatus bei strateginį planą, tačiau dalis suplanuotų priemonių bei lūkesčių nepakankamai konkretūs, todėl sunku nustatyti ir pamatuoti plano įgyvendinimo ir jo poveikio rezultatus. Atsižvelgiant į mokyklos plačiojo įsivertinimo rezultatus, pokalbius su mokyklos vadovais ir mokytojais bei planų analizę daroma išvada, kad planų kokybė bei dėmė mokykloje turi trūkumų, strateginis bei metinis planavimas vidutiniškas.

Mokyklos įsivertinimo veikla nesisteninga. Tai pokalbiuose patvirtino mokyklos vadovės ir įsivertinimo grupė. Tik nuo šių mokslo metų direktoriaus pavaduotojos ugdymui įsakymu (mokyklos direktorės nedarbingumo metu) buvo sudaryta įsivertinimo grupė, kurios veiklą koordinuoja direktoriaus pavaduotoja ugdymui. Įsivertinimo grupė dalyvavo mokymuose, susipažino su IQES platformos galimybėmis, bet šiemet atlikdama įsivertinimą šia platforma nesinaudojo. Šiais mokslo metais suplanuotos ir vykdomos (bei numatytos vykdyti) visos mokyklos veiklos įsivertinimo procedūros: platusis įsivertinimas, giluminis pasirinktos srities vertinimas, rezultatų skelbimas ir panaudojimas planavimui. Mokykloje veiklos įsivertinimas vykdomas naudojantis bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijomis. Iš pokalbių su veiklos įsivertinimo grupe ir mokytojais paaiškėjo, kad plačiajame veiklos įsivertinime dalyvauja dauguma mokytojų. Atsižvelgiant į giluminiam vertinimui pasirinktus rodiklius, įtraukiami mokinių tėvai ir mokiniai. Įsivertinimui buvo sukurtos iliustracijos, reikalingi klausimynai, kurie pateikti mokiniams ir jų tėvams elektroniniame dienyne, surinkti duomenys išanalizuoti ir pristatyti mokytojams. Įsivertinimo

išvados nėra plačiai viešinamos. Į jas iš dalies atsižvelgiama planuojant kai kurias mokyklos veiklos sritis: mokinių neformalųjį švietimą, popamokinę veiklą, mokytojų kvalifikacijos tobulinimą. Šių metų įsivertinimo rezultatų mokykla dar neturi, nors apklausos jau atliktos. Iš pokalbio su įsivertinimo grupe bei mokyklos direktore ir mokyklos dokumentų analizės daroma išvada, kad įsivertinimo procesui ir rezultatų naudojimui teikiama vis didesnė reikšmė, bet dar yra ką tobulinti.

Vadovavimo stilius vidutiniškas, išskyrus lyderystę mokykloje, kuri vertinama kaip turinti savitų bruožų. Mokyklos bendruomenė turi mokyklos ateities viziją – tapti gimnazija – ir jos siekia: atsižvelgiant į mokyklos tikslus planuojama ir organizuojama mokyklos veikla, tačiau iš pokalbių su mokyklos vadovėmis, bendruomenės atstovais, mokyklos dokumentų analizės išorės vertintojai daro išvadą, kad sutelkti mokyklos bendruomenę ir planingai vykdyti darnų komandinį darbą bei kolegialiai priimti sprendimus ne visada pasiseka. Nors daugumos savivaldos institucijų veiklą reglamentuoja mokyklos nuostatai, yra parengti veiklos planai, bet savivaldos dalyvavimas mokyklos valdyme dažnai formalus. Iš mokykloje veikiančių savivaldos institucijų (Mokyklos taryba, Mokytojų taryba, Metodinė taryba, metodinės grupės, Mokinių taryba, Klasių mokinių tėvų savivalda) daugiausia iniciatyvių rodo ir padeda įgyvendinti ugdymo proceso organizavimo bei kitus pokyčius mokykloje Metodinė taryba, kuriai priklauso metodinių grupių pirmininkai ir mokyklos vadovės. Kitų savivaldos institucijų vaidmuo mažai reikšmingas ir nuoseklus: dalyvauja aptariant socialinius, finansinius ir kt. mokyklos veiklos klausimus, pritaria siūlymams, tačiau retai inicijuoja veiklas. Mokinių taryba padeda organizuoti sportines varžybas, šventes, prevencinę veiklą (rengia stendus), tačiau jų iniciatyvos neišskirtinės, veikla neišplėtota. Iš pokalbių vertintojai sužinojo, kad atsiklausus darbuotojų direktoriaus įsakymu yra sudaromos darbo grupės mokyklos veiklos dokumentams parengti, šventėms, renginiams organizuoti, tačiau atlikę pavestas užduotis darbo grupių nariai atsakomybės už tolimesnius rezultatus nebepriima. Mokyklos vadovės dažnai paskirsto įpareigojimus savo nuožiūra, iš dalies atsižvelgdamos į darbuotojų patirtį ir įgūdžius, nepakankamai dedama pastangų įtraukti mokyklos savivaldos institucijas (Mokyklos tarybą, Mokinių tarybą), o ypač tėvus į veiksmingą mokyklos valdymą ir veiklą. Bendru išorės vertintojų sutarimu daroma išvada, kad mokyklos vadovių santykiai su mokyklos darbuotojais, mokiniais ir jų tėvais bei visa mokyklos bendruomene ne visada grindžiami savitarpio supratimu ir pasitikėjimu, tik dalis sprendimų priimami diskutuojant ir argumentuojant, ne visada gilinamasi į darbų prasmę ir naudą mokyklos bendruomenei, pasigendama nuoseklumo, susitarimų priėmimo bei jų vykdymo. Geresnis vadovų komandos gebėjimas inicijuoti, nukreipti bei organizuoti personalo darbą, bendruomenės subūrimas glaudesniai, atviresniai tarpusavio komunikavimui, informavimas apie priimtus sprendimus turėtų didesnės įtakos valdymo demokratiškumui bei mokyklos veiklos veiksmingumui.

Mokykloje dalis mokytojų bei kitų darbuotojų aktyviai imasi iniciatyvų projektinei veiklai organizuoti, neformaliojo švietimo bei popamokinei veiklai vykdyti. Jų iniciatyvos priimamos ir palaikomos mokyklos vadovių bei kitų bendruomenės narių. Tai skatina pedagoginius darbuotojus įsitraukti į projektinę veiklą, palaiko mokytojų lyderystę, padeda įgyvendinti bei plėtoti jų idėjas. Mokyklos iniciatyva ugdymo įstaigoje veikia vienintelis rajone mokinių klubas „Europietis“, kuris į savo veiklą įtraukia ir kitas rajono mokyklas, inicijuoja kasmetinį rajono renginį „Esu europietis“. Tolerancijos centras rengia įvairių atmintinų dienų paminėjimus. Svarbų vaidmenį ugdymo įstaigos veikloje užima mokyklos biblioteka. Bibliotekininkė yra ugdymo proceso dalyvė, renginių, parodų organizatorė, įvairių idėjų skeidėja. Iniciatyvūs mokytojai (teatro, biologijos, kūno kultūros, technologijų) geba inicijuoti mokyklos pažangą skatinančias veiklas, siekiant mokyklai tapti modernia, atvira, tradicijas, pilietiškumą, sportą ir sveiką gyvenseną puoselėjančia gimnazija. Akivaizdu, kad mokyklos lyderių iniciatyva organizuojama aktyvi mokinių sveikatinimo ir sportinė veikla, vykdomi sveikatingumo, pilietiškumo, gamtosauginiai projektai, produktyviai dalyvaujama kūrybinėje (teatras, drožyba) veikloje. Ši veikla garsina mokyklą, padeda kryptingai įgyvendinti

viziją ir veiklos tikslus. Iniciatyvių mokytojų lyderystė mokykloje yra pakankamai kryptinga ir vertinama kaip vienas iš stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

Personalo valdymas neišskirtinis, tačiau personalo komplektavimas tinkamas. Mokyklos direktorė turi 16 metų, o direktoriaus pavaduotoja ugdymui – 10 metų vadybinio darbo stažą, abi atestuotos trečiajai vadybos kategorijai, tačiau mokyklos vadovių vadybinės ir pedagoginės kvalifikacijos kėlimas vidutiniškas. Mokykloje dirba pakankamai išsilavinusių, kvalifikuotų ir būtinąs kompetencijas turinčių mokytojų bei pagalbos mokiniui specialistų, kurie skatinami kelti profesinę kvalifikaciją ir įgyti aukštesnę kvalifikacinę kategoriją. Iš 33 mokytojų ir 4 pagalbos mokiniui specialistų 40,5 proc. turi vyresniojo mokytojo/specialisto kvalifikacinę kategoriją, 35,1 proc. yra atestuoti mokytojo metodininko kvalifikacinei kategorijai. Metodinės tarybos pirmininkė yra parengusi 2013 m. mokyklos vadovo, pavaduotojo ugdymui, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo planą, atlikusi 2012 m. kvalifikacijos tobulinimo analizę. Beveik visi mokyklos pedagoginiai darbuotojai dalyvavo dviejuose Comenius Regio projekto „Aukime kartu!“ seminaruose, 5 mokytojų komanda – nacionalinio projekto „Besimokančių mokyklų tinklai“ seminaruose. Didesnis dėmesys skirtas informacinių technologijų valdymo kompetencijų įgijimui (mokykloje įdiegtas elektroninis dienynas) bei įsitraukimui į projektinę veiklą. Mokyklos mokytojai, specialioji pedagogė dalijasi patirtimi, skaito pranešimus įvairiuose rajoniniuose ir regioniniuose renginiuose, tolimesniuose šalies miestuose bei pačioje mokykloje organizuojamuose seminaruose, konferencijose, gerosios patirties sklaidos renginiuose. Mokyklos specialioji pedagogė (specialiojo ugdymo konsultantė) kartu su Anykščių J. Biliūno gimnazijos specialiaja pedagoge parengė ir 2013 m. išleido mokomąją medžiagą 5 klasės specialiųjų poreikių mokiniams „Lietuvių kalbos pratybos“. Iš mokyklos dokumentų analizės bei pokalbių su Metodine taryba daroma išvada, kad nors mokytojai aktyviai dalyvauja įvairiuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, dedama daug pastangų viso pedagoginio kolektyvo kvalifikacijos tobulinimui rengiant išvažiuojamuosius seminarus arba kvalifikacijos kėlimą organizuojant pačioje mokykloje, tačiau patys mokytojai pripažįsta, kad gerosios patirties, įgytos kursuose bei seminaruose, sklaida metodinėse grupėse ir pritaikymas ugdymo (-si) procese tobulintini. Vertintojai protokoluose užfiksavo mokytojų įgytų kompetencijų raiškos trūkumą: nors mokytojai yra dalyvavę mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo, kultūros paveldo vertybių sklaidos ugdymo procesuose, kompiuterinio raštingumo ir kt. seminaruose, bet vertinimo metu fiksuotas tobulintinas įgytų kompetencijų taikymas pamokose ir neformaliojo švietimo užsiėmimuose. Iš pokalbių su mokytojais paaiškėjo, kad jie neįpratę stebėti vieni kitų pamokų, nes yra daug važinėjančių mokytojų, pavienes pamokas pagal ugdomosios veiklos priežiūros planą dažniausiai prieš atestaciją stebi mokyklos vadovai. Pamokų vertinimo duomenys leidžia teigti, kad mokykloje yra kompetentingų mokytojų, galinčių dalintis gerąja pedagogine patirtimi su kolegomis. Dalis mokytojų yra įtraukti į darbo grupes, visi priklauso metodinėms grupėms. Nors mokytojai aptaria darbo krūvį metodinėse grupėse, tačiau sprendimą dėl galutinio jo paskirstymo priima mokyklos direktorė. Mokyklos vadovės nepakankamai kalbasi su mokytojais bei pagalbos mokiniui specialistais apie jų darbo vertinimą, planavimą ir asmeninio tobulėjimo poreikį. Administracija tinkamai organizuoja aptarnaujančio personalo darbą, priima reikiamus sprendimus dėl pareigų ir darbų paskirstymo, kontroliuoja, kaip jie vykdomi. Administruoti mokyklą padeda direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams, dirbantis pusę etato, kuris yra atsakingas už aptarnaujančio personalo darbo kokybę. Mokykloje dirba nedaug aptarnaujančio personalo darbuotojų (skirta tik 14 etatų) dėl aplinkai skiriamų lėšų taupymo, „jų darbo krūvis yra pakankamai didelis, o sumažėję atlyginimai kelia darbuotojų nepasitenkinimą bei psichologinę įtampą“ – taip teigiama Anykščių savivaldybės administracijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus atlikto mokyklos audito išvadose. Mokyklai neskirta IT inžinieriaus, budėtojo, kiemsargio etatų. Aptarnaujančio personalo pareigos yra apibrėžtos pareiginėse instrukcijose, darbuotojai su jomis susipažinę pasirašytinai, tačiau dalį pareiginių instrukcijų vertėtų atnaujinti dėl pasikeitusių pareigybių. Darbuotojai atsakingai vykdo

savo pareigas, turi reikalingus darbo įrankius bei priemones, stengiasi užtikrinti saugumą, švarą bei tvarką mokyklos išorinėse ir vidinėse aplinkose, bet dėl darbų apimčių kartais kyla sunkumų. Už gerą darbą ir mokinių pasiekimus padėkos raštais arba žodžiu skatinami tik mokytojai, o techniniai darbuotojai, pasak mokyklos direktorės, skatinami jubiliejų proga. Mokyklos Vidaus darbo tvarkos taisyklėse apibrėžtas darbuotojų skatinimas ir drausminimas, tačiau iš pokalbių su mokyklos vadovais ir darbuotojais paaiškėjo, kad nuobaudų taikyti neprireikė

Materialiniai ištekliai valdomi gerai, tačiau patalpų naudojimas vidutiniškas. Mokyklos lėšų ir turto vadyba tinkama. Įstaiga finansuojama valstybės biudžeto (mokinio krepšelis), savivaldybės biudžeto (mokymo aplinkos finansavimui, nemokamam maitinimui) lėšomis ir tėvų finansine parama (2 proc.). Mokykla yra finansiškai savarankiška, finansus tvarko mokyklos vyriausioji buhalterė. Pasak jos ir mokyklos direktorės, mokyklai pakanka mokinio krepšelio, bet per mažai skiriama aplinkos lėšų. Gaunamos lėšos planuojamos, suderinamos su savininko teises atstovaujančiais asmenimis ir efektyviai panaudojamos. Dalis 2 proc. pajamų mokesčio lėšų panaudojamos mokinių ugdymo (-si) poreikiams (mokinių kelionėms į respublikinius konkursus apmokėti), būtiniausioms mokyklos reikmėms (pvz., suvenyrų, žaliuzių, valymo priemonių pirkimui). Bendruomenė informuojama apie biudžetinių ir nebiudžetinių lėšų planavimą bei panaudojimą. Projektų lėšų pritraukimas ir jų bei sutaupytų MK lėšų tikslingas panaudojimas (mokymo priemonėms atnaujinti, grožinei literatūrai, vadovėliams pirkti) daro teigiamą įtaką ugdymo proceso aprūpinimui, organizavimui ir kokybei. Anykščių savivaldybės administracijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus mokykloje atlikto audito ataskaitoje teigiama, kad „...iš biudžeto skiriamos lėšos naudojamos maksimaliai taupiai...“. Įstaigos ištekliai naudojami efektyviai mokyklos prioritetų ir pagrindinių ugdymo tikslų įgyvendinimui. Mokykla beveik neturi įsiskolinimų. Iš mokyklos dokumentų ir pokalbių su mokytojais daroma išvada, kad mokykla apsirūpinusi vadovėliais (iš dalies atnaujintų vadovėlių neskubama pirkti taupant lėšas), už sutaupytas MK lėšas įsigyta įvairios grožinės literatūros, papildytas vadovėlių fondas. Mokykla gerai apsirūpinusi tradicinėmis ir moderniomis mokymo (-si) priemonėmis. Dalyvaudama „MTP plius“ projektuose „Bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekų modernizavimas“ ir „Technologijų, menų ir gamtos mokslų kabinetų infrastruktūra“ mokykla modernizavo savo biblioteką, aprūpino organizacine ir kompiuterine technika gamtos mokslų, menų, muzikos, technologijų kabinetus, įsigijo įvairių mokymo priemonių, naujų baldų. Mokyklos nurodytą problemą, kad per maža dalis mokytojų pamokose naudoja interaktyvią lentą, multimedijas, patvirtino ir stebėtų pamokų analizė: iš 60 stebėtų pamokų, tik 23, t.y. 38,3 proc., užfiksuotas tinkamas informacinių šaltinių, reikalingų mokymo priemonių naudojimas. Šiuo aspektu išsiskyrė 11A kl. lietuvių kalbos, 12A kl. chemijos, 7 kl. (mitybos grupė) ir 11 kl. technologijų, 12A kl. informacinių technologijų, 9b, 11A kl. geografijos pamokos, 10–12 kl. krepšinio, 1–4 kl. „Zebriukas“ užsiėmimai. Kūrybingas ir prasmingas IKT bei kitų informacijos šaltinių, vaizdinių priemonių panaudojimas ugdymo procese padėtų mokytojui sutelkti mokinių dėmesį, stiprintų daugumos mokinių mokymosi motyvaciją ir padėtų jiems geriau suvokti mokomąją medžiagą.

Išorės vertinimo metu pamokose buvo vertinamas patalpos tinkamumas mokyti, jaukumas, estetiškumas, informacijos šaltinių ir mokymosi priemonių kiekis, tinkamumas ir panaudojimo veiksmingumas, racionalus erdvių, patalpų pritaikymas ir naudojimas ugdymo procesui (žr. 10 lentelę).

Mokymosi aplinkos stebėtose pamokose apibendrintas vertinimas

10 lentelė

Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Prastai
6 pamokos	25 pamokos	27 pamokos	2 pamokos
10,0 proc.	41,67 proc.	45,0 proc.	3,33 proc.

Vos daugiau nei pusėje (31 pamokoje, t.y. 51,7 proc.) stebėtų pamokų užfiksuota estetiška, jauki bei tvarkinga aplinka. Kitose pamokose ugdomoji aplinka tobulintina: nesuremontuotos, neestetinės klasių patalpos, nepakankamai pritaikytos erdvės mokinių veiklai. Koridoriai, dalis klasių puošiamos mokinių darbais, tačiau trūksta estetinio skonio, savito stiliaus.

Aplinka nėra pakankamai saugi: mokyklai priklausanti lauko teritorija neaptverta tvora, pro mokyklą eina kelias. Mokyklos aplinka ir patalpos tvarkomos, bet jų pritaikymas ne tik mokinių ugdymui (-si), bet ir poilsiui tobulintinas. 2006 m. buvo pradėta mokyklos pastato renovacija, kurios metu modernizuotas šilumos ūkis, mokykla apšiltinta, pakeisti langai ir lauko durys. II renovacijos etapo pradžioje pakeista elektros instaliacija, įrengtas modernus, atitinkantis higienos normas apšvietimas, tačiau sustabdžius renovacijos lėšų skyrimą liko nesutvarkytos, neestetinės koridorių ir dalies klasių sienos. Aktų salė suremontuota iš mokyklos sutaupytų lėšų. Mokykla, dalyvaudama projektuose „Bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekų modernizavimas“, „Technologijų, menų ir gamtos mokslų infrastruktūra“, gavo modernių priemonių, todėl buvo renovuoti technologijų, fizikos, chemijos, biologijos, informacinių technologijų kabinetai, sporto salė ir biblioteka. Bibliotekoje pritaikyta erdvė jaunesnio amžiaus vaikams, laukiantiems geltonojo autobusiuko – pasiūti dideli minkšti žaislai – pagalvės, įrengtos kompiuterizuotos darbo vietos mokiniams, kartais bibliotekoje vedamos pamokos, o bibliotekos darbuotoja mokinius konsultuoja bei padeda jiems pasirinkti knygas. Mokykloje yra sukaupta gana daug sportinio inventoriaus, įrengta treniruoklių salytė. Ugdymosi aplinkos atitinka pagrindinius Higienos normos (HN) reikalavimus, todėl mokykla jau dvejus metus turi Higienos pasą, bet mokyklos bendruomenė sutartinai tvirtino, kad būtina užbaigti mokyklos renovaciją, tinkamai sutvarkyti bendro naudojimo erdves, valgyklą, įrengti šiuolaikišką stadioną, tačiau be išorinių investicijų tai neįmanoma įgyvendinti.

Mokyklų veiklos kokybės

Jurgita Maslauskaitė išorinio vertinimo skyriaus metodininkė